

**Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**на тему «Розробка та просування індивідуального туру на
«День закоханих» на Балі»**

Здобувачки
Маргарити ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ

4 курсу Т-44 групи

Керівники
Ганна САРКІСЯН
В'ячеслав ІВАЧЕНКОВ

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «01» червня 2023 р., протокол № 10

Завідувачка кафедри ТБ та Р _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА
(підпис)

Одеса – 2023 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	Технології вина та туристичного бізнесу
Кафедра	Туристичного бізнесу та рекреації
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Міжнародний туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав.кафедри ТБ та Р
Наталя ДОБРЯНСЬКА

« ____ » _____ 2023р

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ Маргарити ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ

1.Тема роботи

Розробка та просування індивідуального туру на «День закоханих» на Балі
Затверджена наказом ОНТУ від «06» лютого 2023 р. наказ № 69-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 01.06.2023 р

3. Вихідні дані роботи

При написанні кваліфікаційної роботи у якості джерельної бази використовувалися підручники, посібники, періодичні видання, статистичні звіти, Інтернет джерела, а також досвід, отриманий під час проходження виробничої практики на туристичному підприємстві «Синдбад».

4. Перелік питань, які потрібно розробити

У першому розділі розглянути світовий ринок романтичних туристичних подорожей. У другому розділі охарактеризувати острів Балі як найбільш популярну туристичну дестинацію Індонезії. У третьому розділі спроектувати та запропонувати шляхи просування розробленого індивідуального туру.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначення обов'язкових креслень)
(19 слайдів)

6. Консультанти по роботі із зазначенням розділів роботи (для кваліфікаційної роботи бакалавра):

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 3	Наталя ДОБРЯНСЬКА	15.02.2023р.	01.06.2023р.

7. Дата видачі завдання – «15» лютого 2023 р.

Керівники _____ Ганна САРКІСЯН
 _____ В'ячеслав ІВАЧЕНКОВ

Завдання прийняла до виконання Маргарита ХМЕЛЬНИЦЬКА

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Термін виконання етапів роботи
1	Проаналізувати літературні та інші джерела з проблеми дослідження	15.02.2023 – 20.02.2023
2	Обґрунтувати об'єкт, предмет дослідження, сформулювати завдання і мету. Написати вступ.	20.02.2023 – 23.02.2023
3	Збір фактичного матеріалу, вибір методів аналізу матеріалів. Попереднє формулювання гіпотез, припущень тощо.	24.02.2023 – 20.03.2023
4	Проаналізувати різноманітні джерела інформації щодо теоретичних основ формування ринку романтичних туристичних подорожей. Написати перший розділ.	21.03.2023 – 10.04.2023
5	Дослідити острів Балі з точки зору географічного положення показників розвитку туризму та рекреаційних ресурсів, проаналізувати романтичні тури на Балі. Написати другий розділ.	11.04.2023 – 27.04.2023
6	Розробити індивідуальний тур на Балі, запропонувати способи його просування. Написати третій розділ.	28.04.2023 – 14.05.2023
7	Узагальнити результати проведеного дослідження, сформулювати висновки	15.05.2023 – 18.05.2023
8	Підготувати доповідь до захисту, розробити демонстраційні матеріали.	19.05.2023 – 23.05.2023
9	Здача роботи на кафедрі	

Здобувачка Маргарита ХМЕЛЬНИЦЬКА
 Керівники роботи _____ Ганна САРКІСЯН
 _____ В'ячеслав ІВАЧЕНКОВ

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник Маргарита ХМЕЛЬНИЦЬКА

АНОТАЦІЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Робота містить 106 сторінок, 6 таблиць, 2 рисунків, список літератури з 45 найменувань, 8 додатків.

Метою виконання роботи є розробка індивідуального туру на «День закоханих» на Балі.

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають рекреаційно-туристичний потенціал туристичної дестинації Балі та шляхи його залучення до організації романтичних турів.

Завданням роботи передбачено визначити особливості організації романтичних турів, охарактеризувати туристичні ресурси найбільш популярних дестинацій для проведення романтичних турів, дослідити рекреаційно-туристичний потенціал туристичної дестинації Балі, проаналізувати пропозиції романтичних турів, що існують на ринку, розробити маршрут туру, здійснити програмне та організаційно-технічне забезпечення туру, а також розрахувати його вартість, запропонувати ефективні способи просування індивідуального туру на Балі.

За результатами виконаної роботи сформульовані три розділи.

У I розділі розглянуто світовий ринок романтичних туристичних подорожей, надані визначення та класифікація подієвих турів, розглянуто вплив та особливості організації романтичних турів та проведена характеристика туристичних ресурсів найбільш популярних дестинацій для проведення романтичних турів.

У II розділі охарактеризовані географічне положення, соціально-економічні особливості та показники розвитку туризму на Балі, описаний рекреаційно-туристичний потенціал острову та наданий аналіз пропозицій романтичних турів на Балі.

У III розділі були розроблені маршрут та програма індивідуального туру на «День закоханих» на Балі, створена маркетингова стратегія для успішного просування туру в мережі Інтернет.

Одержані результати можуть бути використані для введення турів нової категорії в продуктову лінійку підприємствами туристичної галузі, для вирішення існуючих задач індустрії романтичного туризму, розробки стратегії просування вже існуючих турів через мережу Інтернет.

Рік захисту роботи 2023.

ABSTRACT

to the qualification work of the bachelor

The work contains 106 pages, 6 tables, 2 figures, a list of references from 45 titles, 8 appendices.

The purpose of the work is to develop an individual tour for "Valentine's Day" to Bali.

The object of analysis, generalizations and research is the recreational and touristic potential of the tourist destination of Bali and the ways of its involvement in the organization of romantic tours.

The task of the work is to determine the peculiarities of the organization of romantic tours, to characterize the tourist resources of the most popular destinations for romantic tours, to investigate the recreational and tourist potential of the tourist destination of Bali, to analyze the offers of romantic tours that exist on the market, to develop a tour route, to implement software and organizational and technical support of the tour, as well as calculate its cost, offer effective ways to promote an individual tour to Bali.

Based on the results of the work performed, three chapters were formulated.

In the first chapter, the world market of romantic tourist trips is considered, definitions and classification of event tours are provided, the impact and features of the organization of romantic tours are considered, and the characteristics of tourist resources of the most popular destinations for romantic tours are carried out.

Chapter II characterizes the geographical position, socio-economic features and indicators of the development of tourism in Bali, describes the island's recreational and tourist potential and provides an analysis of the offers of romantic tours in Bali.

In the III section, the route and program of the individual tour for "Valentine's Day" in Bali were developed, a marketing strategy was created for the successful promotion of the tour on the Internet.

The obtained results can be used to introduce tours of a new category into the product line of enterprises in the tourism industry, to solve existing problems of

the romantic tourism industry, to develop a strategy for promoting existing tours through the Internet.

The year of work defence is 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. Світовий ринок романтичних туристичних подорожей	13
1.1 Визначення та класифікація подієвих турів	13
1.2 Виникнення, вплив та особливості організації романтичних турів.	18
1.3 Характеристика туристичних ресурсів найбільш популярних дестинацій для проведення романтичних турів	24
Висновки до 1 РОЗДІЛУ	36
РОЗДІЛ 2. Балі як найбільш популярна туристична дестинація Індонезії.....	38
2.1 Географічне положення, соціально-економічні особливості та показники розвитку туризм	38
2.2 Рекреаційно-туристичний потенціал Балі	43
2.3 Аналіз романтичних турів на Балі, що пропонують туристичні підприємства	49
Висновки до 2 РОЗДІЛУ	59
РОЗДІЛ 3. Проектування та просування індивідуального туру	60
3.1 Характеристика та маршрут.....	60
3.2 Програма туру, його організаційно-технічне забезпечення.....	62
3.3 Розрахунок вартості та способи просування туру	73
Висновки до 3 РОЗДІЛУ	80
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
Додаток 1 «Сертифікат про участь в Міжнародному конкурсі студентських наукових робіт «Black Sea Science 2023»	90
Додаток 2 «Рейс авіакомпанії Emirates»	91
Додаток 3 «Оренда автомобіля»	92
Додаток 4 «Проживання в готелі Mana Earthly Paradise»	93
Додаток 5 «Проживання в готелі Yanyan Resort Ubud»	94

Додаток 6 «Меню ресторану Sunset Beach Bar & Grill (ціни в Індонезійських рупіях)»	95
Додаток 7 «Презентація до захисту КРБ»	96
Додаток 8 «Перевірка тексту на плагіат»	106

ВСТУП

Туризм від початку XXI століття був однією з найбільш швидко зростаючих галузей економіки. Період безпрецедентної кризи в розвитку туризму під час пандемії COVID-19 став для багатьох дестинацій можливістю для подолання існуючих проблем та диспропорцій у функціонуванні туристичних дестинацій, а також планування нових напрямків, тим самим відродивши туризм як соціально-економічний феномен.

Подієвий туризм є одним з найбільш затребуваних напрямів туризму, видом якого є романтичний туризм, що включає в себе проведення таких подій, як весілля, медовий місяць, заручини, освідчення, поновлення обітниць, річниці. Оскільки дані події є особливо значущими в житті кожної пари, то люди приділяють виняткову увагу їхньому проведенню та святкуванню, адже для них є важливим зробити ці події спогадом на все життя. Проведення романтичного туру найбільше відповідає вирішенню цих завдань.

Актуальність роботи обумовлена тим, що романтичний туризм є перспективним туристським напрямком, що розвивається і набирає популярності. Проведений аналіз свідчить, що люди готові витратити на проведення особливих подій в їхньому житті значну суму незалежно від рівня доходів. Організація й проведення подорожей, приурочених до важливих подій, вимагає виняткового професіоналізму та володіння навичками організації від фахівців туристичної галузі, а також розуміння ними особливих потреб туристів, що купують тури такого виду. Успіх романтичного туру також залежить від обраної дестинації, тому наявність відповідних рекреаційних й туристичних ресурсів, а також інфраструктури є дуже важливою. Тому інформування фахівців туристичної галузі про ці та

інші особливості організації романтичних турів є однією з основ успішного впровадження цих турів у продуктову лінійку туристичного підприємства.

Об'єктом дослідження виступає рекреаційно-туристичний потенціал туристичної дестинації Балі, предметом – шляхи його залучення до організації романтичних турів. Метою роботи є розробка індивідуального туру на «День закоханих».

Досягнення мети потребує вирішення наступних завдань:

- визначити особливості організації романтичних турів;
- охарактеризувати туристичні ресурси найбільш популярних дестинацій для проведення романтичних турів;
- дослідити рекреаційно-туристичний потенціал туристичної дестинації Балі;
- проаналізувати пропозиції романтичних турів, що існують на ринку;
- розробити маршрут туру;
- здійснити програмне та організаційно-технічне забезпечення туру, а також розрахувати його вартість;
- запропонувати ефективні способи просування індивідуального туру на Балі.

Під час написання наукової роботи використовувались загальнонаукові методи досліджень, зокрема аналіз і синтез, індукція та дедукція, спостереження, порівняння. Фактичний матеріал, опрацьований під час написання роботи, включає статистичні дані, нормативно-правові документи, літературні джерела.

Окремі положення кваліфікаційної роботи бакалавра пройшли апробацію під час I туру конкурсу наукових робіт здобувачів вищої освіти Одеського національного технологічного університету, у якому брала участь студентська наукова робота Хмельницької М. О. на тему «Досвід впровадження сталого розвитку туристичними дестинаціями Індонезії та

можливості його застосування в Україні» (виконана під керівництвом канд. географ. наук, доцента кафедри туристичного бізнесу та рекреації М. Л. Орлової). Деякі теоретичні положення та практичні розробки кваліфікаційної роботи були оприлюднені у науковій роботі «Experience of implementation of sustainable development in tourist destinations of Indonesia» Маргарити Хмельницької, що брала участь у міжнародному конкурсі студентських наукових робіт «Black Sea Science» (наукові керівники – доценти кафедри туристичного бізнесу та рекреації Марія Орлова та Ірина Крупіца).

Інформаційну базу випускної кваліфікаційної роботи склали праці дослідників: М. Б. Біржакова, Д. Бурстіна, С. В. Булганіной, А. А. Олександрової, О. О. Власової, Т. А. Фролової, Ю. С. Киженцевої. Робота І. Шаповалової містить аналіз потреб туристів стосовно подієвого туризму, форм його проведення та тенденцій розвитку. Ю. С. Киженцевою запропоновано класифікацію весільних турів. Методичну основу для написання випускної кваліфікаційної роботи склали розробки М. П. Мальської «Основи туристичного бізнесу» та дослідження галузі романтичного туризму, проведене Aruba Tourism Authority.

Робота складається з трьох розділів. Загальний обсяг роботи складає 106 сторінок. Робота містить 6 таблиць, 2 рисунків, список літератури з 45 найменувань, 8 додатків.

РОЗДІЛ 1

СВІТОВИЙ РИНОК РОМАНТИЧНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ

1.1. Визначення та класифікація подієвих турів

Поняття «подієвий туризм» спочатку з'явилося в Європі в 80-х роках минулого століття. У той час подієвий туризм не був окремим напрямом, а був частиною деяких видів туризму таких, як пригодницький, екологічний, гастрономічний та ін. Пізніше він виділився і утвердився як окремий напрямок туризму [1].

У навчальній та науковій літературі представлено велику різноманітність тлумачення терміну. Термін «подієвий туризм» був вперше використаний департаментом туризму та громадськості Нової Зеландії у 1987 році та закріпив зв'язок між подіями та туризмом. У зарубіжній літературі цей термін трактують як важливу альтернативу для дестинації, підприємців, а також основну діяльність органів управління, які бажають збільшити потік туристів [2].

Найбільш значущими роботами з дослідження подієвого туризму є роботи таких зарубіжних авторів як Дж. Рітчі, Д. Гетц, Р. Лінч, У. Хальцбаур та інші. Проведені ними дослідження дозволили обґрунтовано виділити цей вид подорожей в окремий напрямок туризму. Розглянемо зміст визначення «подієвий туризм» у дослідженнях та публікаціях деяких авторів (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Підходи до змісту визначення «подієвий туризм»

Визначення	Автор
Під подієвим туризмом розуміється туристична діяльність, пов'язана з різноманітними значущими суспільними подіями, а також рідкісними природними	С. В. Дементьев

явищами, що приваблюють своєю унікальністю, екзотичністю, неповторністю велику кількість туристів з різних країн. [3]	
Напрямок туризму, в якому туристичні поїздки приурочені до певних заходів. [4]	С. В. Булганіна
Подієвий туризм - це комплексне поняття, що охоплює подію та сукупність заходів щодо його організації, місця і часу проведення, а також формування і координація туристичних потоків до місця призначення. [5]	І. Шаповалова
Унікальні тури, що поєднують у собі участь у визначних подіях та традиційний відпочинок, при цьому подія розглядається як комплекс явищ, які виділяються своєю значимістю для даного суспільства чи людства загалом, для малих груп чи індивідуумів, а також характеризуються коротким періодом існування. [6]	О.О. Олександрова
Подієвий туризм - це запланована соціально-суспільна подія чи захід, який відбувається в певний час і з певною метою, і має певний резонанс для суспільства. [7]	О. П. Власова
«Значна частина культурного туризму, орієнтована на відвідування дестинації у певний час, пов'язане з якоюсь подією в житті спільноти чи суспільства, що рідко спостерігається природним явищем. [8]	М.Б. Біржаков
Поїздки з метою задоволення потреб у відвідуванні будь-якого заходу. [9]	Т.В. Фролова

Джерело: зібрано автором

Аналізуючи дані підходи, можна дійти висновку, що єдине визначення подієвого туризму відсутнє, що пов'язано з нетривалим періодом вивчення

серед дослідників і багатогранністю його складу. Слід зазначити, що автори розглядають подієвий туризм або як вид туристичної діяльності, або як різновид туризму. Узагальнивши різні точки зору з цього питання, можна запропонувати таке визначення: подієвий туризм — вид туризму, пов'язаний із відвідуванням туристами та екскурсантами місця проведення події, відмінного від місця їхнього постійного проживання, у певний час, що відповідає термінам проведення події.

Суть подієвого туризму – це відвідування спеціальних заходів, таких як міжнародні виставки, фестивалі, конкурси, спортивні заходи, карнавали, ярмарки. Для характеристики подієвого туризму виділяють класифікацію за тематикою події. Розглянемо класифікацію видів подієвого туризму за тематикою подій А. В. Бабкіна (рис. 1.1).

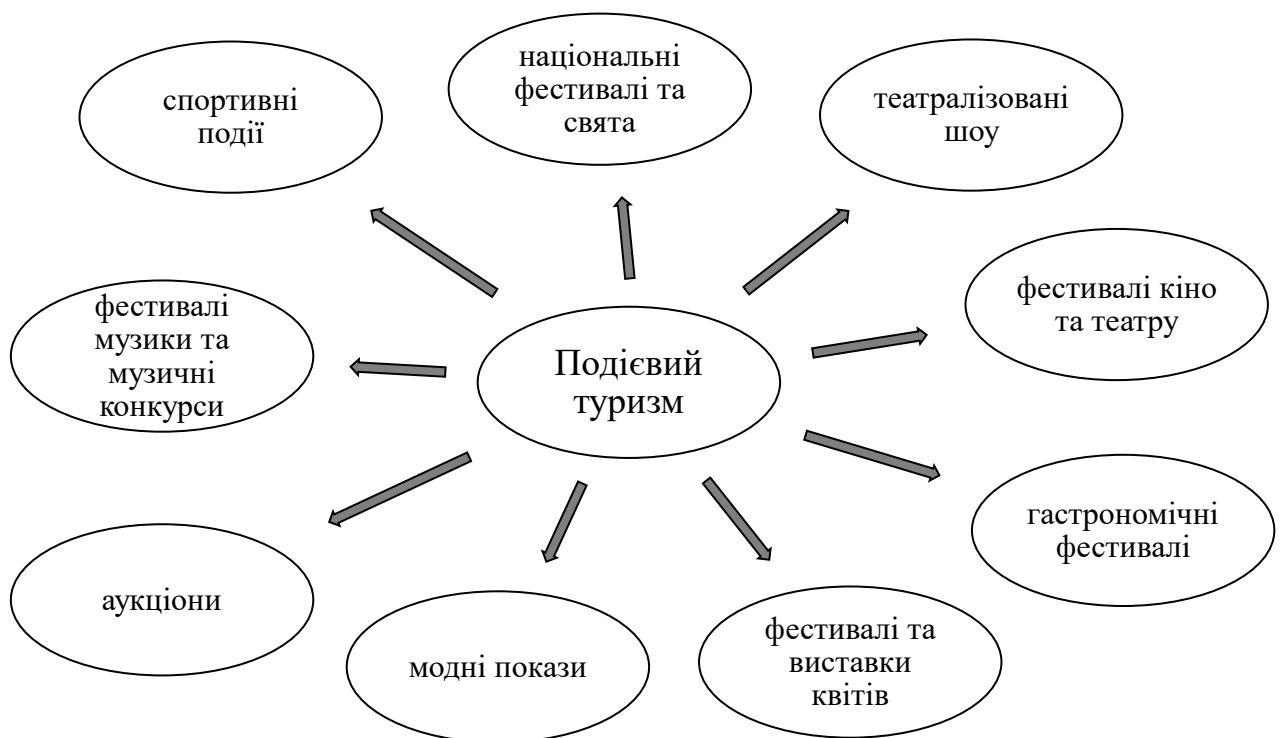

Рис.1.1 – Класифікація видів подієвого туризму А. В. Бабкіна за тематикою подій [10]

Оскільки класифікація А. В. Бабкіна за тематикою події недосконала і багато видів подієвого туризму не увійшли до запропонованого списку,

наприклад, ділові конгреси, карнавали, паломництва, весілля, пропоную розглянути тематичну класифікацію Л.М. Хухлиндіної та Л.М. Гайдукевича (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація видів подієвого туризму за тематикою подій Л.М. Хухлиндіної та Л.М. Гайдукевича [11]

Тематика події	Заходи
Музичні фестивалі	окремі концерти, конкурси
Літературні і театральні події	книжкові ярмарки та виставки, літературні фестивалі та свята, театральні фестивалі, щорічні театралізовані свята, карнавали
Мистецькі події	художні виставки та салони, музейні виставки, фестивалі нетрадиційних скульптур, фестивалі та виставки квітів, технічні художні спектаклі
Традиційні й обрядові свята	гастрономічні фестивалі, народні гуляння, традиційні ярмарки
Релігійні свята	Великдень та Різдво у християнських країнах, Хадж в ісламських країнах
Наукові події	наукові конгреси та конференції з окремих наукових напрямів, унікальні природні події

Таким чином, наведена класифікація подієвого туризму розкриває лише його культурну спрямованість. Великий перелік подій не включений до цієї класифікації, наприклад, спортивні заходи, державні та національні свята, промислові виставки, весілля, кінофестивалі.

Розглянувши запропоновані класифікації з функціональної спрямованості подій на роботах А. В. Бабкіна, Л. М. Хухлиндіної та Л.М. Гайдукевича, можна відзначити, що всі запропоновані класифікації не

містять єдиного підходу до сегментування цього туристичного спрямування. Наявні класифікації необхідно вдосконалювати, оскільки даний вид туризму динамічно й постійно розвивається і розширює традиційні рамки.

Одним із таких нових видів подієвого туризму можна назвати весільний туризм або романтичний туризм. Відповідно до дефініції поняття «подія», викладеної в тлумачних словниках, у нього включаються явища, факти особистого чи суспільного життя. Весілля як подія є урочистою, як правило, їй прагнуть надати рис унікальності, романтизму, оптимізму та особливого емоційного настрою. Враховуючи дані обставини, є обґрунтованою внесення доповнень до існуючої класифікації подієвих турів і пропонується наступна класифікація тематичних видів подієвого туризму:

- державні та національні свята;
- спортивні заходи;
- музичні фестивалі;
- гастрономічні фестивалі;
- кіно- та театральні фестивалі;
- культурно-розважальні події (карнавали, ярмарки, народні гуляння, маскаради, книжкові фестивалі та ін.);
- ділові форуми та конгрес заходи;
- історичні фестивалі;
- фестивалі субкультур (байк-фестивалі, модні покази, косплей-фестиваль, фестивалі квітів та ін.);
- релігійні фестивалі;
- романтичні програми (парад наречених, весільні фестивалі, майстер-класи, концерти, святкування «Дня закоханих» та ін.).

Романтичний туризм як вид подієвого туризму охоплює не лише весілля за призначенням, а й пропозиції, дівич-вечори, медовий місяць, весільні річниці, оновлення обітниць, останню подорож перед народженням дитини (Babymoon), друге весілля і нову нішу, що зростає в геометричній

прогресії з поточними епідеміологічними та економічними умовами – весілля-втеча (вид весільної церемонії, що виникла як інтимна та романтична альтернатива традиційному весіллю для пар, які хочуть, щоб день їхнього весілля був зосереджений на тому, що вони хочуть робити) [12,13].

Таким чином, подієвий туризм можна назвати унікальним напрямом туристської діяльності, оскільки він відрізняється значним видовим та змістовним розмаїттям. Цей вид туризму динамічно розвивається, що зумовлює необхідність постійного вдосконалення його методичного забезпечення. Суттю подієвого туризму є спеціальні заходи, які мають як суспільну, так і велику особисту значимість для кожної людини. До останніх можна віднести проведення весільних церемоній або заходів, пов'язаних з визначними для пар датами, а отже романтичний туризм загалом.

1.2. Виникнення, вплив та особливості організації романтичних турів

Пристрасть, любов і романтика — це споконвічні людські інстинкти, які відіграють важливу роль у відносинах між чоловіком і жінкою. З часів кам'яного віку чоловіки в супроводі своїх жінок відправлялися у подорожі, роль яких полягала в основному в полюванні та збиральстві. Прагнення до виживання підштовхувало людей до дослідження невідомих пасовищ. Часто під час таких подорожей між компаньйонами у виживанні спливали почуття любові та романтики один до одного. Труднощі, що виникали, часто допомагали звільнити чоловікові проявити свою мужність і силу, що могло завершитися порятунком коханої від нападу дикого звіра чи ворогуючого племені [14]. Приклади романтичного туризму можна простежити до льодовикових періодів на європейському та американському континентах, коли краса природи зачаровувала чоловіків і жінок, які вирушали у подорож, і таким чином був закладений початок романтичного туризму.

Старовинні романтичні маршрути, традиційні та легендарні доріжки закоханих — це чіткі ознаки прагнення людини до романтичної прогулянки

спокійними та водночас приголомшливими місцями у супроводі коханої людини. Наприклад, історія свідчить, що на Індійському субконтиненті імператор Моголів Шахджахан час від часу здійснював романтичні подорожі до Кашміру, розташованого на північ від адміністративної столиці Делі. Сади Моголів, спроектовані імператором, і неперевершена краса долини Кашміру вселили романтику в його життя та його дружини. Шахджахан здійснював неодноразові романтичні візити до Кашміру з імператрицею [14].

Романтичний туризм - це нішевий сегмент туристичного ринку, спрямований на романтику, що включає в себе одруження та/або медовий місяць поза домом, складання чи поновлення обітниць, пропозицію руки та серця у місці відпочинку чи незвичайному місці.

У США щороку 24% весіль відбуваються поза місцем постійного проживання. Звіт про міжнародні весільні тенденції за 2017 рік показує, що весілля поза місцем проживання дедалі більше схоже на відпустку, оскільки пари використовують додатковий час разом, щоб насолодитися повноцінними весільними вихідними та провести час з гостями. Пари витрачають у середньому 4466 доларів США на свій медовий місяць, який триває в середньому вісім днів, що втричі більше, ніж середня вартість відпустки. Молодята, що обирають розкішний відпочинок (15% ринку) витрачають в середньому 9954 долари США на одинадцяти денну відпустку. На медовий місяць припадає близько 14% усього весільного бюджету [15].

З економічної точки зору, романтичний туризм приносить мільйони доларів цілий рік до місць призначення, які були визначені як гарячі точки романтичного туризму. Зокрема, у День Святого Валентина спостерігається сплеск туристичного потоку, коли пари, відправляючись у подорожі, приносять великий прибуток для місцевих закладів. Романтичний туризм заохочує розвиток бізнесу, пов'язаного з романтикою прямо чи опосередковано, в місцях призначення. Дискотеки та танцювальні студії, квіткові крамниці, кулінарні школи та інші майстер-класи, СПА-салони,

ювелірні крамниці, виробництва вина та багато інших бізнесів отримують додатковий прибуток завдяки романтичному туризму.

Крім фінансової вигоди, яку приносять романтичні туристи для місцевих компаній і постачальників послуг, які організують подорож, відкривається можливість цінного культурного обміну. Туристи знайомляться з місцевим мистецтвом і музикою, відчують смак страв місцевої кухні та можуть поспілкуватися з місцевими жителями. Отже, романтичний туризм – це ефективна галузь, яка прискорює економічне зростання багатьох громад у країні, допомагає модернізувати інфраструктуру, стимулювати економіку, просувати культурні ресурси дестинації, збалансувати соціальну рівність і підтримувати сталість [12].

За видами туризму романтичні тури можна розділити на:

- пляжний відпочинок, тобто романтична подорож проводиться виключно на островах. На сьогоднішній день, популярні такі острови, як Балі, Пхукет, Барокай, Сайпан, Сейшели, Самуї, Паттайя, Чечжу, Гаваї та ін;
- міський туризм, що включає велику екскурсійну програму з відвідуванням культурно-історичних пам'яток. Найпопулярніші країни для включення таких програм у романтичний тур - це Франція, Італія, Чехія, В'єтнам, Хорватія та ін;
- відпочинок, що проводиться в горах або гірських курортах. Наприклад, можна організувати тур на гірськолижному курорті «Loveland Ski Area» в США, який особливо популярний у День Святого Валентина;
- змішані види туризму, тобто романтичний тур включає і пляжний, і екскурсійний відпочинок. Місцем для проведення таких турів можуть стати В'єтнам, Філіппіни, Греція, Таїланд, Португалія та ін. країни;
- екстремальні види туризму. Багато туроператорів пропонують провести незабутнє весілля або пропозицію на підводному човні, в пустелі, на повітряній кулі, на кораблі і т.д.

Формування романтичного туристичного продукту здійснюється так само, як і звичайного. Це пакет комплексного обслуговування, який

складається з деяких елементів: набір компонентів матеріального забезпечення, тобто надання засобу розміщення, перебування та проживання, а також набір компонентів обслуговування. Туристський продукт обов'язково включає проживання в обраному засобі розміщення, транспорт, а також за бажанням споживачів харчування по режиму, екскурсійне обслуговування, розважальні заходи та інше [16].

Основні відмінності романтичного туру:

- особливий вибір країни – важливою є наявність красивих та мальовничих місць;
- індивідуальний підхід при організації програми;
- наявність романтичних заходів (весільної церемонії, пропозиції руки та серця, зізнання в коханні);
- включення у вартість послуг фотографа для фіксації важливих та пам'ятних для пари моментів;
- особливий сервіс - приємні дрібниці для пари, сюрпризи, романтичні прикраси номеру готелю, знижки і т.д.

Враження від романтичного туризму залежить від певних ключових факторів. Першим фактором, який міг би спонукати попит на романтичний туризм серед пар, молодят і закоханих, була б підтримка, отримана від місцевих адміністративних органів, міністерства туризму, маркетингова стратегія, як дестинації загалом, так і окремих туристичних підприємств, а також доброзичливе ставлення місцевих жителів і постачальників послуг. Робота Міністерства туризму є важливою рушійною силою для забезпечення зростання романтичного туризму. Міністерство має періодично проводити оціночний аудит, щоб перевірити, чи є місце призначення та наявна інфраструктура достатньо ефективними для підтримки романтичного туризму.

Головною особливістю романтичних турів є розробка індивідуальної програми, складеної спеціально за бажанням пари [17]. Зазвичай, в тур входить проживання в кращих п'ятизіркових готелях, романтичні вечери,

прогулянки на яхтах та інші активності. Наявність розкішних місць проживання з оздоровчими спа-центрами, басейнами, бальними залами та дискотеками, вишуканими ресторанами та затишними барами, добре доглянутими газонами, чудовими банкетними залами та можливістю організації та проведення спеціальних подій є ключовим фактором для романтичного туру.

Оскільки успіх романтичного туризму значною мірою залежить від якості послуг, які надають продавці, туристичні агентства також відіграють вирішальну роль. Гроші, зазвичай, не є перешкодою для романтичних пар за умови, що вони отримують своєчасне та ефективне обслуговування гідної якості. Пари очікують, що туроператори та посередники візьмуть на себе усі обов'язки щодо планування та організації поїздки, аби самі туристи могли насолодитися часом разом. Головна умова при організації романтичного туру - це виконати всі побажання молодят. Тобто заздалегідь з менеджером турфірми обговорюються всі деталі, адже якщо виникнуть якісь проблеми під час туру, то всі претензії та скарги будуть направлені до турфірми, яка організувала тур. Тривалість романтичних турів може становити від 2-3 днів до 2-х тижнів. Вартість залежить від обраної країни та індивідуальних потреб.

Суть романтичного туризму - це втеча від реальності повсякденних рутинних справ, які втомлюють у спільному проживанні, тому якість місця призначення з точки зору усамітнення та краси, його здатність надихати любов та емоції та умови проживання, транспорт й наявність вишуканих ресторанів є найважливішими компонентами романтичного туризму. Існує тісний зв'язок між ринком романтики та оздоровленням, тому важливим елементом дестинації для романтичного туризму є акцентування на оздоровленні, а також додаткові види діяльності, такі як йога, прогулянки, кайт-серфінг і віндсерфінг або залучення у життя місцевого населення. Під час обрання дестинації для романтичного відпочинку потрібно менше уваги приділяти вечіркам та гучним подіям, а більше зосереджуватися на

оздоровленні, відпочинку, поживній їжі та спокійному інтимному середовищі [15].

Підтримка з боку архітектурних і технічних експертів може стати цінним вкладом у покращення якості турів, що дозволить забезпечити туристам комфортне життєве середовище, зміну звичного ритму життя та нові враження. Наявність хорошої їжі та вина є ще одним основним критерієм, який може спонукати пари на вибір певної дестинації. Різноманітність і автентичність місцевої кухні - важлива частина будь-якої подорожі. Якщо місцева їжа наповнена користю для здоров'я, це буде додатковим бонусом, який стане ще одним важливим компонентом романтичного туризму.

Основні компоненти романтичного туризму також включають головні пам'ятки, навколо яких зосереджена подорож. Це можуть бути незаймані місцевості, романтичні прогулянки на човнах, круїзи, мальовничі долини, морські узбережжя, гори, пам'ятники, художні галереї, тематичні парки, але також важливою частиною є спокійний відпочинок [14].

Спосіб транспортування в романтичному місці та навколо нього також є важливим компонентом. Авіалінії, місцеві служби оренди таксі, залізниця, розкішні автобуси, пароплави та інші види водного транспорту є доступними засобами, і, зрозуміло, романтичні пари очікують плавної та комфортної поїздки. Прогулянка на гондолі чи сампані (невеликому дерев'яному гребному судні Східної та Південно-Східної Азії) також доповняють романтичну атмосферу й додатуть подорожі екзотичного відтінку місцевої культури.

Отже, романтичний туризм – це сегмент туристичного ринку, спрямований на романтику, що включає в себе такі події, як одруження, проведення медового місяцю, складання чи поновлення обітниць. Даний напрям активно розвивається, адже з кожним роком все більше пар хочуть провести важливу для себе подію в незвичайному місці. Головними особливостями організації романтичних турів є якість місця призначення з

точки зору усамітнення та краси, індивідуальний підхід при організації програми, наявність романтичних заходів, додатковий сервіс та найвища якість послуг.

1.3 Характеристика туристичних ресурсів найбільш популярних DESTИНАЦІЙ для проведення романтичних турів

Оскільки романтичний туризм є перспективним напрямком, що набирає обертів, і попит на романтичні подорожі серед споживачів туристичних послуг зростає, країни докладають серйозних зусиль для реклами свого потенціалу в галузі романтичного туризму. Численні фактори та різноманітні особливості DESTИНАЦІЙ можуть зробити їх привабливішими для проведення романтичних подорожей. Це може бути цінність країни з боку кулінарії, наявність унікального поєднання вина та сиру, культурні багатства та витвори мистецтва, панорамні краєвиди та особливі морські пляжі, готична архітектура чи спокій гірських долин.

З правильним поєднанням інновацій, зусиль влади та інвестицій країни відчули, що можна отримувати значні прибутки від романтичного туризму з порівняно невеликими рекламними зусиллями. Країнами, які відомі як DESTИНАЦІЇ для романтичного туризму є: Греція, Іспанія, Італія, Франція, Мексика, Мальдіви та багато островів, такі як Сейшельські острови, Бора-Бора, Фіджі, Таїті, Гоа, Балі та Гаваї. Наведемо характеристику туристичних ресурсів деяких DESTИНАЦІЙ, щоб визначити, які саме фактори роблять їх більш привабливими для проведення романтичних подорожей.

Франція - одна з найбільш популярних країн у світі. Париж - найбільш туристичне місто. Ейфелева вежа – найбільш відвідувана і популярна в світі визначна пам'ятка. Після епідемії COVID-19 та падіння рівня туризму в 2020 році кількість міжнародних відвідувачів Франції зросла на 16,1% у 2021 році, коли країну відвідало 48,4 мільйона туристів, а до пандемії в 2019 році кількість туристичних прибуттів складала майже 91 млн. [18]

Різноманітність пейзажів, довгі лінії океанічного та морського узбережжя, безліч різних пам'яток, престиж французької культури, кухні та способу життя є факторами привабливості Франції з туристичної точки зору. У більшості людей Франція асоціюється з романтикою, елегантною розкішшю, вишуканими манерами та найтоншим смаком. Гурманів приваблює французька кухня, що вважається однією з найкращих у світі, і, звичайно, знамениті французькі вина.

У Франції зосереджена велика кількість культурних цінностей. Окрім незліченних пам'яток культури та стародавніх цивілізацій, країна має прекрасні природні умови - схили альпійських гір, пляжі атлантичного та середземноморського узбережжя. У Франції багато середньовічних замків, місць, пов'язаних із життям та діяльністю різних історичних діячів. Ця країна має ресурси для розвитку багатьох видів туризму.

Протяжність берегової лінії Франції становить близько 5 тис. км. Береги Франції омиваються Північним та Середземним морями, протоками Па-де-Кале, Ла-Манш та Біскайською затокою. Західний та північний райони Франції рівнинні, в центрі та на сході – середньовисотні гори Центрального Французького масиву. Південно-західний кордон утворюють високі Піренеї, а на південному сході - Альпи, найвищі гори Західної Європи. Французькі Альпи – найвищі гори Західної Європи, найбільший у світі центр зимового спорту. Найпопулярніші курорти регіону - Шамоні та Куршевель, Валь д'Ізер і Тінь у Валь-Торансі, Ле-Дез-Альп, Ля-Плань, Межів, Мерібель та ін. [19]

Будучи столицею найбільш відвідуваної країни світу, у 2019 році Париж прийняв приблизно 38 мільйонів відвідувачів. Незважаючи на важкий період у 2020 і 2021 роках через пандемію, за оцінками, у 2022 році Париж відвідає 33 мільйони людей [20]. До найпопулярніших пам'яток Парижа належать Ейфелева вежа (близько 6 млн. відвідувачів за 2022 рік [21]), Триумфальна арка, Сакре-Кер Монмартр, Лувр, музей д'Орсе, Нотр-Дам де Парі. Але також варті уваги інші менш відомі та відвідувані місця. Musée de la Vie Romantique — це музей, присвячений романтикам XIX століття в

мистецтві, музиці та літературі, тоді як Musée Marmottan містить найбільшу колекцію Моне у світі.

Ейфелева вежа є однією з найпопулярніших архітектурних споруд в усьому світі. Спроектвана Александром-Гюставом Ейфелем, вежа була побудована для Паризької виставки 1889 року. Ейфелева вежа моментально привернула до себе тисячі зацікавлених – тільки за перші півроку роботи експозиції подивитися на нову пам'ятку прийшло більше двох мільйонів чоловік. Поява нового силуету в панорамі Парижа викликала суперечки у французькому суспільстві. Критики творіння Ейфеля називали вежу «найвищим ліхтарним стовпом, грилем у вигляді дзвіниці, залізним монстром» та іншими негативними епітетами. Але, незважаючи на протести і невдоволення певної частини французьких громадян, Ейфелева вежа майже повністю окупилася вже за перший рік роботи, а подальша експлуатація конструкції принесла їй Ейфелю високі дивіденди [22]. Верхній рівень вежі знаходиться на висоті 276 метрів. Тут знаходиться бар з шампанським та ресторан з м'яким освітленням і мінімалістичними меблями. Ресторан має великі скляні вікна, які дозволяють насолоджуватися краєвидами під час вечері. Це одне з найромантичніших місць у Парижі.

Побудований у 1778 році на невеликому острові в парку — храм кохання є копією статуї Бушардона. Найромантичніша частина подорожі до Храму кохання — це прогулянка на човні, який доставляє туристів на острів. Сюди приїжджають пари з різних країн, щоб відновити свої весільні обітниці. Вважається, що поцілунок партнера в центрі альтанки зміцнює любов.

У Парижі є багато парків, але Parc des Buttes Chaumont є найбільш характерним і романтичним парком. Він займає 61 акрів горбистої місцевості в північно-східній частині Парижа. Все це місце було висічено з нетрів і каменоломень за допомогою динаміту, а потім прикрашено надзвичайно романтичними елементами, такими як озеро, водоспади, грот і альтанка.

Жодна подорож до Парижа не буде повною без відвідування всесвітньо відомого Собору Паризької Богоматері. Ця церква висотою близько 400 футів із двома вежами вважається найкращим зразком французької готичної архітектури. Архітектура собору змушує годинами споглядати його детальну готичну різьбу, вражаючі аркові вікна та скульптури. Коли сонце заходить всередині собору створюється особлива атмосфера [23].

Франція вже давно просуває свою країну як ідеальне місце для романтичних подорожей. Так у 2008 році Франція запустила в Бразилії, Індії, Китаї та Мексиці рекламу своїх туристичних можливостей під новим брендом – «Побачення з Францією». «Франція асоціюється з романтичним побаченням, саме тому ми закликаємо громадян інших держав приїхати до нас, щоб добре відпочити та познайомитися з нашою культурою та історією», - сказав Голова Будинку Франції, державної організації, що займається питаннями туризму у цій країні, Т.Бодьє, на форумі з питань туризму [24].

А вже в 2017 році Паризьким бюро конгресів і відвідувачів була запущена рекламна кампанія «Мій романтичний Париж», перша частина великого плану відновлення та стимулювання туризму, запущеного спільно з містом. У цій першій важливій кампанії увагу зосередили на Дні Святого Валентина, щоб нагадати людям, що Париж — це романтичне місто для зустрічей, і що тут є багато привабливих місць, якими можна насолодитися навіть у низький сезон. У кампанії було представлено чотири різні типи перебування, кожен із яких пропонує декілька ідей щодо того, чим зайнятися, місць, які варто побачити, та спеціальних пропозицій, щоб насолодитися Парижем удвох: «виняткове перебування», «незвичайна пригода», «інтимний відпочинок», і «культурна екскурсія» [25].

Італія, як і Франція, має в своєму розпорядженні три основні види рекреаційних ресурсів міжнародного туризму. Це тепле Середземне море, унікальні історико-культурні пам'ятки Стародавнього Риму, Середньовічного Відродження та пізніших історичних періодів та Альпи для катання на гірських лижах.

Італія знаходиться у субтропічному середземноморському кліматі. Комфортний купальний сезон із температурою води понад 20°C триває з травня-червня до вересня-жовтня. Прохолоднішими і комфортнішими для жителів помірною кліматичного поясу є північні курорти, наприклад Сан-Ремо на західному узбережжі та Ріміні на східному. Любителі спеки можуть відвідати південь Італії, наприклад, сицилійське місто Палермо.

Окрім пляжного відпочинку та на додаток до нього, основною туристичною цінністю Італії є культурно-історична спадщина. В Італії знаходиться 58 об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО - більше, ніж в будь-якій іншій країні світу. Майже всі є пам'ятками культури. Крім столиці, Риму, численними пам'ятками відомі міста – історичні центри:

- Флоренція з однією з найкращих картинних галерей світу;
- Венеція, оригінальне місто каналів;
- Мілан, де знаходиться оперний театр Ла Скала, один із п'яти найкращих у світі у своєму виді мистецтва;
- Піза зі знаменитою похилою вежею;
- Верона, яка асоціюється з п'єсою Шекспіра "Ромео та Джульєтта";
- Генуя, Неаполь, Турін та інші.

Розвинуто подієвий туризм світового рівня. Найвідоміші заходи це кінофестиваль у Венеції та пісенний фестиваль у Сан-Ремо. На півночі Італії в горах Альпах розвинені всі види активних подорожей та спортивного стаціонарного відпочинку. Численні гірськолижні курорти, наприклад Кортіна д'Ампецо, Курмайор, Червінья та інші. Їх відвідують переважно самі італійці. В Італії є також центри лікувального туризму: острови Іск'я та Капрі. Їхні рекреаційні ресурси – це лікувальні грязі, термальні води та чисте морське повітря.

Вважається, що Венеція – одне з найбільш романтичних міст на землі. Навряд чи будь-яке інше місто може представити стільки музеїв, мистецтва та культурних скарбів на такому порівняно невеликому просторі. Місто перетинають канали, і до більшості місць можна дістатися лише на човні.

Туристичні визначні пам'ятки тут зустрічаються на кожному кутку. Прямо під відкритим небом знаходяться численні музеї і реліквії минулого.

У північній частині Венеції знаходиться район Каннаредіо, де майже немає туристів. Натомість тут можна побачити типові для старовинної Італії білизняні мотузки, що висять між будинками в провулках. У місцевих барах і ресторанах легко налагодити контакт з місцевими жителями.

Калле Варіско, мабуть, одна з найвужчих вулиць у Венеції, особливо рекомендована для закоханих пар, оскільки фізичний контакт тут майже неминучий. Алея надає відчуття безлюдної місцевості, її ширина у найвужчому місці становить 53 см.

Навколо Венеції є численні малі острови та міста, які також повні привабливих місць та атракцій, але набагато менше переповнені туристами. Острів Джудекка є тихим і має чудові краєвиди на лагуну та основну частину Венеції, тому він підходить для спокійного спілкування та усамітнення. Міра є відправною точкою для екскурсійних турів до Венеції подалі від натовпу туристів — це муніципалітет у місті Венеція, відомий природною красою. Його пересікають численні річкові шляхи. Серед визначних пам'яток цього історичного міста є вілла Фоскарі, престижна будівля середини 16 століття.

Бурано - це острів, розташований у північній частині Венеціанської лагуни і переважно населений рибалками та майстрами мережива. Бурано — яскравий острів із різнокольоровими будинками, адже в Бурано існує давня традиція розписувати будинки. Згідно з легендою, це допомагало рибалкам краще бачити свій острів з моря, коли його накривав туман. Сусідній острів Маццорбо з'єднується з Бурано дерев'яним мостом.

Маццорбо розташований на південному сході посеред лагуни та є частиною оригінальної Венеції, з якої розвинулося місто в його сучасному вигляді. Тут збереглися численні старі монастирі та руїни церков часів першого поселення. На карті острів має форму прямокутника з довжиною 880 метрів, тому його можна легко дослідити пішки. Маццорбо має багато сільськогосподарських угідь, тому тут можна скуштувати типові

регіональними та свіжоприготованими стравами. Артишоки є одним із фірмових страв острова [26].

На заході сонця Венеція набуває додаткового романтичного настрою. З берега лагуни в Giardini Pubblici в Кастелло або з парку Sant'Elena можна побачити чудові заходи сонця. Яскраво-рожеве небо за знаменитим горизонтом Венеції створює чудовий фон для особливого моменту. З обох сторін каналу Джудекка відкривається більше гарних краєвидів заходу сонця.

Італія і романтика нероздільні, і італійці це розуміють, тому влада країни вже давно запустила масштабну маркетингову стратегію для створення іміджу Італії як найромантичнішого місця та для заохочення закоханих з усього світу обирати саме Італію місцем для відпочинку парами. Неймовірні пейзажі альпійські ландшафти, високий рівень модернізації та багата історична спадщина є чудовим підґрунтям для розвитку туризму. Міністерство туризму та культури надало цим ресурсам додаткового поштовху промоційними заходами, рекламуючи Італію як ідеальне місце для весіль та романтичних уїк-ендів.

Лише у 2022 році весільний туризм в Італії зафіксував оборот у 599 мільйонів євро, що приблизно на 11% більше, ніж в 2019 році. В 2022 році в Італії одружилось 11 000 іноземних пар, 54% з яких обрали символічний обряд. У 2023 році очікується чергове зростання приблизно на 10% [27]. Італія зробила все можливе, щоб якнайкраще організувати ці романтичні заходи, завдяки найсучаснішій інфраструктурі та професійному, досвідченому персоналу в цій галузі. Італійські весільні організатори дають своїм гостям поради щодо того, як зробити подію незабутньою та пам'ятною, з одного боку, і вирішити адміністративні та юридичні питання, з іншого.

Італія також зробила крок вперед, пропонуючи привабливі знижки на романтичні туристичні пакети, щоб заохотити все більше пар і надати їм можливість провести відпустку за зниженою ціною. Іншими комерційними перевагами, пов'язаними з туризмом загалом, є пряме відшкодування податку на додану вартість, сплаченого в торгових центрах і супермаркетах

за покупки, що перевищують обумовлений діапазон цін, і за пред'явлення відповідних документів, які підтверджують сплачену ціну [14].

Мексика – далеко не перша країна, яка спадає на думку, коли мова йде про романтичний туризм. Але ця країна достатньо добре використовує свої ресурси саме в сегменті романтичних подорожей. Мексиканська рада з туризму (SECTUR) через Генеральний директорат інновацій у туризмі сприяє розвитку романтичного туризму. Організація зосереджується не лише на весіллях у місцях призначення, але й на інтеграції інших туристичних продуктів і досвіду в цей конкретний момент і навколо нього, що дозволяє залучати місцеве населення, що сприяє підвищенню якості їхнього життя [12].

Мексика розташована на півночі Латинської Америки, на півдні Північної Америки, омивається з південного заходу водами Тихого океану, зі сходу водами Мексиканської затоки Атлантичного океану, межує на півночі зі США, на півдні - з Гватемалою та Белізом. Площа країни близько 1958,2 тис. км². Столиця країни Мехіко.

Мексика у міжнародному туристському поділі праці спеціалізується на культурно-пізнавальному туризмі та морському відпочинку. Хребти Сьєрра-Мадре надають можливості для гірського та пішого туризму. Найбільші національні парки — «Босенчев» та «Кумбрес-де-Монтеррей» із реліктовими гірськими сосновими лісами, «Ла-Молінче» та «Піко-де-Орісаба» зі знаменитими вулканами. Клімат субтропічний на півночі та тропічний на півдні. У курортних прибережних районах (Акапулько, Канкун) температура 26 ° С тепла взимку та 35 ° С тепла влітку. У країні буває сухий (листопад-квітень) та вологий (червень-вересень) сезони, які відрізняються кількістю опадів.

Закохані святкують свої романтичні події і весілля в різних місцях Мексики. Мексиканські пляжі та колоніальні міста є улюбленими місцями для весіль та іншого роду романтичних подій. Відповідно до аналізу туристичної платформи Best Day, весілля та романтика є важливими в

туризмі. Враховуючи важливість цього сегменту, туристична платформа випустила список пляжів і колоніальних міст, яким віддають перевагу закохані.

Весілля та романтичні заходи, такі як пропозиції, парубочі вечірки або ювілеї, в основному проводяться на пляжах: Акапулько, Канкун, Рив'єра Майя, Уатулько, Ікстапа, Рив'єра Наяріт, Пуерто-Вальярта, Мазатлан, Лос-Кабос. Завдяки архітектурі та ландшафтам закохані також обирають колоніальні напрямки, щоб відсвяткувати особливі події у своєму житті. Серед них вибирають: Меріду, Сан-Крістобаль-де-лас-Касас, Сан-Мігель де Альєнде, Оахаку, Керетаро, Долину Гваделупе [12].

Канкун – мережа курортів та національних парків, що простяглися на 140 км узбережжям. Він входить до десятки найкращих світових курортів, що розмістився на півострові Юкатан. Цей найбільший туристичний центр міжнародного класу колись був маленьким рибальським селом. Бурхливому розвитку туризму в Канкуні значною мірою сприяв ідеальний субтропічний клімат. Середньорічна температура тут перевищує 30 градусів. Місто розташоване на узбережжі Карибського моря вздовж коралового рифу (починається біля острова Контой). Небагато курортів можуть зрівнятися з Канкуном красою та чистотою моря, близькістю археологічних зон культури майя, природних заповідників («крокодиловий парк» — заповідна зона, де живуть і розмножуються рожеві фламінго та безліч інших видів тварин і птахів), коралових рифів з барвистим розмаїттям підводного світу.

Хоча Мексика може похвалитися вражаючою береговою лінією протяжністю 6200 миль, Канкун і його 10 пляжів, відзначених Блакитним прапором, продовжують вважатися одним із найпопулярніших місць для пляжного відпочинку в країні. Оскільки більшість об'єктів готельної зони розташовані на приватних піщаних пляжах, майже все номери мають вид на океан. На карибському боці готельної зони знаходяться публічні пляжі, як Плайя-Гавіота-Азул, відомий місцевим жителям як Плайя-Форум, а південна

частині Плайя-Дельфінес є чудовим вибором для туристів, які шукають помірні та інтенсивні хвилі.

Серед культурних розваг можна відзначити Музей майя, де зберігаються сотні артефактів, знайдених у деяких з найвидатніших археологічних пам'яток на півострові Юкатан, а також археологічні пам'ятки навколишнього регіону, наприклад Ель-Меко, Ель-Рей, Сан-Мігеліто, Тулум, Коба та Муїл тощо.

Канкун пропонує різноманітний шопінг: від елітних торгових центрів і дизайнерських бутиків до блошиних ринків. У готельній зоні розташовані деякі з найжвавіших торгових центрів міста, як Марина Пуерто-Канкун, Кукулкан Плаза та торговельний комплекс La Isla Shopping Village [28].

Туристична інфраструктура Канкуна продумана до дрібниць: фешенебельні готелі, багатокілометрові найчистіші піщані пляжі, заняття різноманітними видами спорту, ресторани, меню яких рясніють стравами мексиканської, східної та європейської кухні, ультрамодні нічні клуби. Крім того, у Канкуні можна придбати різноманітні товари, у тому числі світових брендів, за вельми прийнятними цінами.

Пуерто-Вальярта - найпопулярніший мексиканський курорт на березі Тихого океану. Він знаходиться на заході штату Халіско. Місто приваблює туристів своїми розкішними пляжами, мальовничою природою. Воно оточене гірськими вершинами і розташоване на узбережжі бухти Баїя-де-Бандерас. У місті безліч водних атракціонів та розваг – на гостей чекають численні готелі, ресторани, нічні клуби, торгові центри та відкриті ринки, які пропонують вироби місцевих ремісників. Природна краса Пуерто-Вальярта є джерелом різноманітності доступних видів туризму. Курорт пропонує як активний, так і спокійний відпочинок: прекрасні пляжі, заняття снорклінгом і дайвінгом у місцевих рифах, захоплюючі заходи сонця, знайомство з місцевою культурою та яскраве нічне життя на Малеконі [29].

Культурний Малекон у Пуерто-Вальярті славиться скульптурами відомих художників, галереями мистецтва та ремесел, магазинами та

ресторанами, і він вважається головним місцем зустрічі. Тут знаходяться різноманітні виставки під відкритим небом і витвори мистецтва в амфітеатрі Лос-Аркос і на його майже кілометровій набережній. Місцеві і міжнародні ресторанах із дивовижним видом на Тихий океан і захід сонця славляться вишуканою кухнею.

На іншому березі річки Куале знаходиться захоплюючий, барвистий і космополітичний район, відомий як район ЛГБТ, із модними ресторанами, площами, кав'ярнями та жвавим нічним життям. Цей район, також відомий як Олас Альтас, приваблює відвідувачів своїм автентичним мексиканським стилем, мощеними вулицями та мальовничими фасадами. Мистецтво та культура відіграють важливу роль у житті району, тут розташовані галереї з більш ніж 60-річною історією, де виставляються місцеві та іноземні витвори мистецтва.

Тут також є парк Ласаро Карденас (також відомий як Парк плиток). Парк славиться унікальними мозаїчними конструкціями, якими прикрашені лавки, колони, горщики і стіни, які перетворюють його на галерею під відкритим небом. У цьому ж місці суботнім ранком у високий сезон проходить фермерський ринок Олас-Альтас, перший ринок у затоці з концепцією домашнього вирощування та виробів ручної роботи. На ринку можна знайти унікальні речі, виготовлені місцевими ремісниками, свіжі продукти, місцеві та міжнародні делікатеси, послухати живу музику та багато іншого.

Гірський хребет Сьєрра-Мадре відрізняється великою різноманітністю та тропічними лісами, які роблять Пуерто-Вальярту чарівним місцем далеко за межами пляжів. Ботанічний сад Вальярти відомий своїм садом кактусів із видами різноманітних форм і розмірів, садом тропічних фруктів з дивовижною колекцією дубів, диких пальм і рослин агави і консерваторією орхідей і місцевих рослин, де представлено майже 300 видів, що походять з Мексики – із 1000, знайдених у країні. Біля ботанічного саду знаходиться ліс

з підвісним мостом, розсадник, де продають незвичні рослини, а також його відомий ресторан із видом на Сьєрра-Мадре.

Значна частина культурного та мистецького спадку Пуерто-Вальярти знаходиться в його культурному центрі, розташованому на східному краю острова річки Куале. Події, художні виставки, музичні вечори, вечори поезії та літератури приваблюють місцевих жителів і гостей. Культурний центр Куале пропонує майстер-класи з живопису, скульптури, танцю, драми та музики, а також безкоштовний доступ до Археологічного музею Куале, де представлені археологічні знахідки в цьому районі та загальна інформація про історію та мистецтво Мезоамерики [29].

Секретар Мексиканської ради з туризму розробив кілька туристичних каталогів спільно з Асоціацією спеціалістів з весільних напрямків - DWSA, Секретаріатами туризму різних штатів, усіма спеціалізованими постачальниками цього туристичного напрямку та Мексиканською радою з туризму. Вони провели віртуальні семінари для створення інноваційних туристичних послуг, спрямованих на романтичний туризм, з індивідуальною цінністю, яка надає їм відмінний характер і, водночас, унікальну ідентичність. Таким чином, місцеві продавці послуг та громади, представлені ремісниками, кухарями традиційної кухні, агробізнесами та кооперативами, були інкорпоровані в туристичну індустрію. Важливо зазначити, що проведена робота відповідає новій туристичній політиці, яка прагне залучати переваги туристичної діяльності для демонстрації місцевостей та охоплення більшої кількості верств населення, прагнучи до збалансованого розвитку регіонів країни [12].

Зробивши характеристику туристичних ресурсів успішних дестинацій для романтичного туризму, я виділила в них наступні спільні риси: сучасна і розвинута інфраструктура (якісні готелі, доглянуті пляжі, ресторани з місцевою та міжнародною кухнями, доступність розваг), наявність як природних (парки, заповідники, ліси, гори, море), так і культурних (музеї, галереї, пам'ятники, архітектурні споруди, культура місцевого населення)

атракцій, професійний та досвідчений персонал, підтримка розвитку туризму з боку держави та промоція країни саме в напрямку романтичного туризму.

Висновок до 1 розділу

Романтичний туризм – це один із нових видів подієвого туризму, який охоплює не лише весілля за призначенням, а й пропозиції, дівич-вечори, медовий місяць, весільні річниці, оновлення обітниць, останню подорож перед народженням дитини, друге весілля і весілля-втечі. Приклади романтичного туризму можна простежити до льодовикових періодів на європейському та американському континентах, коли краса природи зачаровувала чоловіків і жінок, які вирушали у подорож, і таким чином був закладений початок романтичного туризму.

Головними особливостями організації романтичних турів є якість місця призначення з точки зору усамітнення та краси, індивідуальний підхід при організації програми, наявність романтичних заходів, додатковий сервіс та найвища якість послуг. Факторами, які могли би спонукати попит на романтичний туризм серед туристів, є підтримка, отримана від місцевого адміністративного органу, міністерства туризму, маркетингова стратегія, як дестинації загалом, так і окремих туристичних підприємств, а також доброзичливе ставлення місцевих жителів і постачальників послуг.

Оскільки романтичний туризм – це перспективний напрямок, а попит на романтичні подорожі серед споживачів туристичних послуг зростає, країни докладають серйозних зусиль для реклами свого потенціалу в галузі романтичного туризму. Цінність країни з боку кулінарії, наявність унікального поєднання вина та сиру, культурні багатства та витвори мистецтва, панорамні краєвиди та особливі морські пляжі чи архітектура можуть зробити дестинації привабливішими для проведення романтичних подорожей. Країнами, які відомі як дестинації для романтичного туризму є: Греція, Іспанія, Італія, Франція, Мексика, Мальдіви та багато островів, такі

як Сейшельські острови, Бора-Бора, Фіджі, Таїті, Гоа, Балі та Гаваї. Спільними рисами, що об'єднують успішні в напрямку романтичного туризму країни, є: сучасна і розвинута інфраструктура, наявність як природних, так і культурних атракцій, професійний та досвідчений персонал, підтримка розвитку туризму з боку держави та промоція країни саме в напрямку романтичного туризму.

РОЗДІЛ 2

БАЛІ ЯК НАЙБІЛЬШ ПОПУЛЯРНА ТУРИСТИЧНА ДЕСТИНАЦІЯ ІНДОНЕЗІЇ

2.1 Географічне положення, соціально-економічні особливості та показники розвитку туризму

Індонезія - країна, розташована біля узбережжя материка Південно-Східної Азії в Індійському та Тихому океанах. Це архіпелаг, який лежить на екваторі, його острови можна згрупувати в Великі Зондські острови, до яких належать Суматра, Ява, південна частина Борнео (Калімантан) і Целебес (Сулавесі); Малі Зондські острови (Нуса Тенггара), що включають Балі та ланцюг островів, що проходить на схід через Тимор; Молуккські острови між Целебесом і островом Нова Гвінея; і західну частину Нової Гвінеї (загалом відомої як Папуа). Столиця Джакарта розташована біля північно-західного узбережжя Яви. На початку 21 століття Індонезія була найбільш густонаселеною країною Південно-Східної Азії та четвертою за чисельністю населення у світі.

Індонезія є найбільшою країною Південно-Східної Азії, її максимальна протяжність зі сходу на захід становить близько 5100 км, а з півночі на південь 1800 км. Межує з Малайзією в північній частині Борнео та з Папуа Новою Гвінеєю в центрі Нової Гвінеї. Індонезія складається з приблизно 17 500 островів, з яких понад 7 000 незаселені. Майже три чверті території Індонезії займають Суматра, Калімантан і захід Нової Гвінеї; Целебес, Ява та Молуккські острови займають більшу частину решти території країни.

Архіпелаг Індонезії розташований між Тихим та Індійським океанами та складається з понад 17 504 островів. Балі є однією з 33 провінцій Республіки Індонезія, що складається з 2 000 000 км² суші з ланцюгом островів, який простягається на понад 500 000 км від Суматри до Папуа, і

охоплює територіальні води площею понад 5 000 000 км². Острів Балі є найзахіднішим островом у групі Малих Зондських островів.

Провінція Балі поділена на дев'ять регентств (вісім регентств і один муніципалітет) з власною столицею. Булеленг займає площу 1365,88 км² або близько 24 відсотків території Балі. Джембрана займає площу 841,80 км² або близько 14,94 відсотків, Карангасем 839,54 км² або близько 15 відсотків території Балі, Бадунг 420,09 км², Денпасар 123,98 км², Гіаньяр 368 км², Клуангкунг 315,00 км² і Банглі 520,81 км² або близько 31 відсотку [30].

Довжина Балі становить близько 112 км, а максимальна ширина — близько 153 км. Розташований між Явою та Ломбоком, острів Балі знаходиться на 8-9 градусів на південь від екватора з Яванським морем на півночі та Індійським океаном на півдні. Площа Балі становить 5636 км², або 0,29 відсотків території Індонезії. Площа північного моря Балі, розділеного на три акваторії, становить близько 3168 км², східного — приблизно 3350 км² і західного — близько 2982 км². Море Балі займає площу 9500 км². Море Північного Балі проходить уздовж берегової лінії Булеленг, Море Східного Балі проходить уздовж берегової лінії Карангасем, Клуангкунг і Гіаньяр, а море Західного Балі включає берегову лінію Бадунг-Табанан і Джембрана [30].

Більша частина Балі гориста, а острів складається з кількох вершин висотою понад 2000 м. Гора Агунг (пік Балі), яка піднімається на висоту близько 3142 м, є найвищою точкою на острові. Гора Агунг, яку також називають «Мати-горою», є діючим вулканом, останнє виверження якого в 1963 році спустошило кілька сіл і вбило понад 1500 людей на острові. Гори простягаються від центральної до східної сторони острова, причому гора Агунг є найсхіднішою вершиною. Гора Батур також є діючим вулканом. Близько 30 000 років тому на горі Батур сталося потужне катастрофічне виверження — одне з найбільших відомих вулканічних подій на Землі [31].

Вулканічна природа Балі сприяла його винятковій родючості, а високі гірські хребти острова також спричиняють велику кількість опадів, що

підтримує його високопродуктивний сільськогосподарський сектор. На південь від центральних гір розташована основна низовина острова, де вирощується більша частина рису. Північна частина гори крутіше схиляється до моря і утворює основну зону виробництва кави на острові, де, поряд з кавою, також вирощують овочі, рис і велику рогату худобу. На острові є кілька невеликих річок, включаючи річку Аюнг, річку Сунгі та річку Телага Ваджа. На півдні земля опускається, утворюючи алювіальну рівнину, зрошувану мілководними річками, що висихають в сухий сезон і розливаються, коли йдуть періоди сильних дощів [32].

Протягом усього року на Балі панує тропічний мусонний клімат із приємною денною температурою від 20 до 33 градусів за Цельсієм або від 68 до 93 градусів за Фаренгейтом. Сезон дощів починається з жовтня по березень, коли західний мусон приносить сильні зливи та високу вологість. Червень-вересень вважається найсухішим сезоном, з низькою вологістю, а вечорами може бути досить холодно, що є найкращим часом для будь-яких заходів на природі [30].

Індонезійський архіпелаг являє собою одну з найбільш незвичайних територій у світі: він охоплює важливе з'єднання тектонічних плит Землі, дві фауністичні сфери і протягом тисячоліть служив сполучною ланкою народів і культур Океанії та материкової Азії. Ці фактори створили надзвичайно різноманітне середовище та суспільство, які іноді здаються об'єднаними лише сприйнятливістю до сейсмічної та вулканічної активності, близькістю до моря та вологим тропічним кліматом. Тим не менш, централізований уряд і спільна мова забезпечили Індонезії деяке відчуття єдності. Крім того, відповідно до своєї ролі економічного та культурного перехрестя, країна бере активну участь у численних міжнародних організаціях торгівлі та безпеки, таких як АСЕАН, ОПЕК та ООН [33].

Колосальний вплив на культуру острова зробили індійські торговці, які прибули на острів в першому столітті н.е. і поклали початок сповідання індуїзму. У період занепаду королівства Маджапахіт, в 15-му столітті, на

території Індонезії знайшов своє поширення іслам. В результаті індуїзм на Балі трансформувався в так звану «Індобалійську релігію», яка увібрала в себе основні постулати класичного індуїзму, багато уявлень буддизму, ісламу, а також стародавні вірування балійців. Сучасні жителі Балі в своїх генах мають сліди китайського, малайського, полінезійського і яванського етносів. Життя балійців пронизана служінню божественним силам, і більшість аспектів свого життя вони асоціюють з проявом впливу цих сил. Не тільки в кожному селі, але й в кожному дворі є свій храм, де балійці щодня проводять релігійні церемонії.

Населення Балі становить 3,4 млн. чоловік, з яких приблизно третина проживає в сільській місцевості. Традиційною галуззю балійської економіки, яка займає найбільшу частину працездатного населення, є сільське господарство. Як і на території всієї Індонезії, основним його продуктом є рис, який вирощується в будь-яких придатних для цього місцях, в тому числі на схилах гір за допомогою терасного землеробства, що створює балійські пейзажі. Система зрошувального рисівництва на Балі являє собою цілісну екосистему. Так, на заливних полях крім рису розводять дрібну рибу, живуть різні комахи, якими харчуються і риби, і качки, яких сюди приводять селяни. Крім того, в сухий сезон, коли води для зрошення не вистачає, на цих же полях вирощують вторинні культури, різні овочі, сою та інші [34].

Величезне значення для життя острова має рибальство, яке ведеться як в оточуючих Балі морях, так і в озерах, на заливних полях і в штучних ставках. Разом з тим, системо утворюючою галуззю економіки Балі в даний час є, звичайно, туризм, що забезпечує не тільки основну частку податкових надходжень в бюджет провінції, а й забезпечує роботою значну частину його населення, адже практично всі народні промисли і значна частина сільськогосподарського сектора існують саме за рахунок попиту з боку іноземних туристів.

В останні роки в Індонезії туризм процвітає і є одним із основних джерел надходжень іноземної валюти. У 2021 році внесок туризму у ВВП

склав 413.73 трлн індонезійських рупій, що становить 4,2 відсотки від загального ВВП Індонезії. У 2022 році кількість міжнародних прибуттів до Індонезії досягла 5,47 мільйона туристів порівняно з 1,56 млн туристів роком раніше [35]. Очікується, що в 2023 році кількість туристів, які відвідують Балі, також зросте. Балі планує отримати 4,5 мільйона міжнародних туристів у 2023 році, порівняно з 2,3 мільйонами у 2022 році [36].

З 2014 року туризм став одним із пріоритетів уряду Індонезії. У 2015 році уряд країни змінив візову політику, щоб залучити більше іноземних туристів. Зараз громадянам 169 країн не потрібна віза для в'їзду та перебування в Індонезії (максимальний термін 30 днів). Безкоштовна візова політика принесла значні доходи в іноземній валюті на рік, оскільки втрата візових квитанцій (35 доларів США на особу) більш ніж компенсується витратами додаткових туристів у країні (близько 1000 доларів США за відвідування). У 2016 році уряд також законодавчо дозволив міжнародним круїзним лайнерам здійснювати посадку та висадку пасажирів у п'яти морських портах, що має полегшити прибуття морем.

Індонезія має різноманітні та багаті ландшафти та екосистеми, які позиціонують країну як привабливе місце для туристів. Однак провінція Балі, яка займає менше половини відсотка території Індонезії, є домінуючим напрямком, приймаючи половину всіх іноземних відвідувачів. Для вирішення проблеми занадто швидкого розвитку деяких туристичних дестинацій в Індонезії був створений проект SUSTOUR, який є частиною загальної Програми сталого розвитку туризму в Індонезії STDI. Програма зосереджена на розвитку стійкого та інклюзивного розширення туризму в Індонезії. SUSTOUR має на меті збільшити можливості зайнятості та доходу для місцевого населення шляхом інклюзивного та сталого економічного зростання [37].

У рамках загальної національної туристичної стратегії мета полягає в тому, щоб створити сталість у туристичному секторі через конкурентоспроможні та стійкі напрямки та кваліфіковану робочу силу.

Проект STED має на меті сприяти досягненню цієї мети, працюючи над підвищенням кваліфікації робочої сили з відповідними навичками для туристичного сектору. Освіта, орієнтована на попит, забезпечить відповідність випускників стандартам індонезійського туристичного сектору та надасть їм кращі знання щодо сталого розвитку та інклюзії, тим самим створюючи більше та кращі робочі місця для місцевого населення [38].

2.2 Рекреаційно-туристичний потенціал Балі

Провінція Балі під час Нового Порядку (1966-1998) була туристичною територією в Індонезії з безперервним розвитком масового туризму. Після завершення будівництва готелю Bali Beach Hotel в районі Санур, Денпасар, і міжнародного аеропорту Нгурах-Рай в Тубані, Бадунг, протягом 1950-х і 1960-х років, туризм на Балі змінився і перетворився на сучасну індустрію, яка задовольняє різноманітні потреби туристів. Балі стало відвідувати все більше туристів, особливо іноземних. Зважаючи на постійний ріст туристичних прибуттів, розвиток туризму реалізується шляхом покращення різних компонентів, таких як туристичні зони, туристичні об'єкти та пам'ятки, готелі, туристичні агентства, транспортний бізнес, сувенірні магазини, поля для гольфу та різноманітні допоміжні об'єкти в багатьох місцях, які вважаються перспективними для розвитку суміжного бізнесу.

Маючи провідний природний, культурний і людський капітал, а також через інтенсивний і екстенсивний розвиток туризму, Балі вже давно є одним із найпопулярніших туристичних напрямків не лише в Індонезії та Азії, але й у світі. Цю провінцію неодноразово визнавали найкращим напрямком у світі. Остання нагорода була присуджена TripAdvisor News, яка у 2017 році публікує список із 10 туристичних напрямків (вибір мандрівників). Балі було присуджено перше місце, таким чином острів випередив такі дестинації, як Лондон (Великобританія); Париж (Франція); Рим (Італія); Нью-Йорк

(Сполучені Штати); Крит (Греція), Барселона (Іспанія) і Сіємреап (Камбоджа) [39].

Балі має 16 туристичних напрямків і понад 150 пам'яток, рівномірно розподілених по всім регіонам [40]. Пляжі є одним з основних компонентів ресурсного потенціалу Балі. Пляжі Балі різні і абсолютно несхожі один на одного. Піщані і галькові, з білим і чорним піском, з хвилями і без — всі вони привабливі для різних категорій відпочиваючих.

Балі також є відомим, як місце для серферів. Сильні хвилі ускладнюють купання на багатьох пляжах, а деякі з них роблять зовсім непридатними для класичного відпочинку на узбережжі, проте створюють умови для заняття серфінгом. Пляж Нуса Дуа, мабуть, є одним з найбільш затребуваних пляжних курортів Балі. Міський пляж в південній частині острова являє собою типову буклетну картинку: блакитна лагуна, кремовий пісок, пальмові гаї і розкішні готелі. Пляж умовно поділяється на кілька частин, найпівденнішу з яких виділяють в окремий пляж Гегер. Чистота на береговій лінії підтримується співробітниками місцевих готелів. Інфраструктура Нуса-Дуа розвинена якнайкраще: на пляжі представлені кафе, ресторани, пункти прокату інвентарю для водних видів спорту, оренда шезлонгів і багато іншого. Пляж відмінно підійде для тихого відпочинку. Незважаючи на багатолюдність в високий туристичний сезон, тут немає галасливих нічних клубів і дискотек.

Пляж Кута — один з найпопулярніших на Балі завдяки невисоким цінам і різноманітності розваг. Колись на місці курортної зони була невелике село в оточенні зелених лісів. У 60-х роках минулого століття в Куту стали приїжджати хіпі, їх приваблювала краса природи. У 80-х роках чутки про це місце почали поширюватися, і тут з'явилися туристи. Сьогодні Кута — жвавий район, який активно розвивається. На курорті хороша інфраструктура, тут є все для відпочинку і розваг. Також, пляж Кута є одним з найпопулярніших серед молоді, так як саме тут сконцентроване нічне

життя. Але найбільше пляж привертає увагу серферів, як професіоналів так і початківців.

Берегова лінія простяглася приблизно на 4 кілометри, її ширина — 30-40 метрів. Дно у океану рівне, захід з берега плавний, температура води — близько 30 градусів. Крім розвиненої інфраструктури, на пляжі є безліч шкіл серфінгу на будь-який смак. Згідно до відгуків туристів, купання на пляжі можливе, незважаючи на періодичні сильні хвилі, але для відпочинку з маленькими дітьми варто розглянути більш спеціалізовані напрямки. Щоб помилуватися мальовничими заходами, у вечірній час на пляжі збираються не тільки туристи, а й місцеві жителі.

Панорамний пляж Лембенг знаходиться в провінції Гіаньяр, в 5 км на північ від Санур. Інша назва цього місця, *Viaung Beach* (пляж Біаунг), походить від однойменного села, на території якої розташоване узбережжя. Раніше його ще називали «Таємний пляж», так як знали про нього лише деякі серфери. Нині сюди приїжджає досить багато туристів. Головна принада пляжу — високі хвилі, які чудово підходять для серфінгу. Кататися тут складно, тому рівень спортсмена повинен бути не нижче середнього. Біля берега є кілька точок для серфінгу.

Популярний Лембінг не тільки серед серферів. Сюди часто приходять зустрічати захід і світанок, просто погуляти по березі або помедитувати. Увечері з моря дме м'який бриз, навіть у найспекотніші дні повітря тут чисте і свіже. Берег покритий чорним піском, в деяких місцях біля входу в воду лежить досить велика галька. Трохи далі від води ростуть високі пальми. На пляжі можна знайти альтанки для пікніка, невеликі магазини, де продається їжа і безалкогольні напої, є кілька кафе і пара сувенірних магазинів. Уздовж берега обладнана прогулянкова доріжка.

Балі часто називають островом богів, і не дарма, адже релігія відіграє важливу роль в житті місцевого населення, тому на острові знаходиться велика кількість храмів. Приблизно в 20 кілометрах на північний захід від Кути знаходиться храм Пура Танах-Лот, який є одним із найвідоміших

храмів Балі. Його вражаюче розташування на скелястому острові, оточеному морськими хвилями, є головним фактором його привабливості. Для балійців це один із найсвятіших морських храмів острова. Пура Танах-Лот був побудований на початку 16-го століття, за легендою вважається, що священик Нірартха попросив місцевих рибалок побудувати храм на скелі після настання ночі.

Хоча туристам не дозволено заходити до жодного з храмів у комплексі, це не робить його менш популярним, адже зовнішній вигляд храму справді є унікальним. Навколо храму можна прогулюватися стежками, фотографувати та насолоджуватися атмосферою. Від Танах-Лот можна дістатися стежками з тропічним ландшафтом до Бату-Болонг, іншого морського храму, розташованого на скелі з еродованою дамбою, що з'єднує його з берегом.

Храм Бату Болонг часто залишається непоміченим туристами. Розташований над чорною скелею пляжу Сенггігі, храм створює в поєднанні з видом на море вражаючий пейзаж. Це священне місце для індуїстів є будівлею поклоніння. Звідси можна почути плескіт хвиль і насолодитися прекрасним морським бризом. У скелі під храмами висічено природний отвір, звідки і походить назва Бату Болонг (скеля з отвором). Цей храм є одним із наймальовничіших індуїстських храмів Індонезії, хоча він достатньо скромний за розміром. У ясний день звідси можна побачити гору Агунг [41].

Одним з головних туристичних ресурсів Балі, звичайно, є незаймана природа: джунглі, вулканічні озера, водоспади, пляжі з дрібним піском і кораловими лагунами, парки та сади, екзотичні тварини – все це приваблює мільйони туристів. Багато хто вважає водоспад Секумпул найкрасивішим водоспадом Балі. Розташований в регіоні Сінгараджа, приблизно за 66 кілометрів на північ від Убуда, ця туристична пам'ятка насправді являє собою серію з приблизно семи водоспадів, що каскадом спадають над краєм скелі, вкритої джунглями. Дорога до водоспаду проходить повз рисові тераси та місцеві села, оточені деревами рамбутан і дуріан, і продовжується через густі тропічні джунглі.

Рисові тераси є візитівкою Балі, їх можна побачити на всіх туристичних брошурах острова. Найвідомішими є рисові тераси Тегаллаланг - це серія впорядкованих полів, які відповідають традиційній балійській системі зрошення під назвою «субак». Кажуть, що система була передана мудрецем на ім'я Рсі Маркандея у VIII столітті. Рисові поля Тегаллаланг розташовані в долині, з якої відкриваються мальовничі краєвиди на тераси та навколишній зелений ландшафт. Разом із полями, що знаходяться в селах Педженг і Кампухан, рисові поля Тегаллаланг утворюють три найкрасивіші терасові ландшафти регіону Убуд. Після того, як Тегаллаланг внесли до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, це місце стало популярним серед міжнародних мандрівників [42].

На східному узбережжі Балі знаходиться найвища гора острова: Гунунг Агунг або гора Агунг, розташована в районі Карангасем. Висота гори Агунг 3142 метри над рівнем моря впливає на навколишній клімат. Її західні схили вловлюють дощові хмари, роблячи західну сторону пишною та родючою, а східні схили залишаються сухими та безплідними. Балійці вірять, що гора Агунг є місцем проживання богів, а тому вулкан вважається священним. Саме на цій горі знаходиться мати всіх храмів на Балі, яка називається Пура Бесакіх. Найкращий час для відвідування Бесакіх – це святкування Галунган, коли вхід і храм красиво прикрашені високими бамбуковими стовпами, кокосовим листям і квітами, а сотні жінок рядами в своїх найкращих білих костюмах несуть купи різнокольорових фруктів і квітів на головах [43].

Також, відомою природною атракцією Балі є Мавпячий ліс Убуда — природний заповідник і індуїстський храмовий комплекс. Її офіційна назва — Заповідник священного мавп'ячого лісу. Заповідник є популярною туристичною визначною пам'яткою, і його зазвичай відвідують понад 10 000 туристів на місяць. Мавпячий ліс Убуда займає територію площею приблизно 10 гектарів. Парк густо лісистий і горбистий, територією парку проходить глибокий яр, на дні якого протікає кам'янистий струмок. Стежки

дозволяють відвідувачам отримати доступ до багатьох частин парку, включаючи яр і струмок. У парку проживає п'ять груп мавп, кожна з яких займає різні території. Мавпи давно звикли до туристів і зовсім їх не бояться, але потрібно бути обережними і не брати з собою на прогулянку в цей ліс те, що блищить або можна легко поцупити.

На території знаходяться три індуїстські храми. Pura Dalem Agung Padangtegal («Великий храм смерті Падангтегал»), також відомий як Головний храм, розташований у південно-західній частині парку. Храм використовується для поклоніння богу Шиві. Храм Беджі, у північно-західній частині парку, використовується для поклоніння богині Гангги. Храм купання «Святе Джерело» - це місце духовного і фізичного очищення перед релігійними обрядами. Пура Праджапаті розташований у північно-східній частині парку, використовується для поклоніння Праджапаті. Кладовище, що прилягає до цього храму, приймає тіла померлих для тимчасового поховання, поки вони очікують церемонії масової кремації, яка проводиться раз на п'ять років.

Храми відіграють важливу роль у духовному житті місцевої громади, а мавпа та її міфологія відіграють важливу роль у балійській художній традиції. Територія Мавпячого лісу освячена місцевою громадою, і деякі її частини закриті для огляду. Священні місця храмів закриті для всіх, крім тих, хто бажає помолитися і вдягнений у належне балійське молитовне вбрання [44].

Культура є частиною балійського життя. Таким чином балійська культура стає домінуючою привабливістю в розвитку туризму на острові. Ці умови можуть бути реалізовані, тому що жителі Балі завжди впроваджують, використовують, зберігають і покращують якість туристичних об'єктів і пам'яток, зберігаючи норми і цінності культури, релігії та природи Балі. Балі насичений культурою, від численних храмів на острові до лобі готелів, прикрашених орнаментами. Культура також присутня в повсякденному житті

місцевих жителів, які часто носять традиційний одяг, відвідують церемонії та залишають щоденні приношення богам на кожному розі вулиці.

З усього вищевикладеного можна зробити висновок, що на порівняно малій площі острова зосереджена велика кількість визначних місць і розважальних заходів: більше тисячі унікальних храмів і храмових комплексів, гірські озера и діючий вулкан, різноманіття пейзажів, мавпячий ліс, парки птахів та рептилій, сафари, рафтинг та серфінг, дайвінг, прогулянки на яхті, риболовля, вертолітні екскурсії та багато іншого. Таке розмаїття туристичних ресурсів робить Балі надзвичайно перспективним туристичним напрямком.

2.3 Аналіз романтичних турів на Балі, що пропонують туристичні підприємства

Пропозиція туристичних продуктів на Балі здебільшого пов'язана з культурою та природою, на що припадає 95 відсотків (60 відсотків та 35 відсотків відповідно) подорожей за метою відвідування. Лише невелика частка туризму пов'язана зі спортом або діловими подіями (5 відсотків). З метою дослідження культури «кулінарія/гастрономія чи шопінг» становить найбільшу частку (45 відсотків) відповідей, за якою йде «міський та сільський туризм» (35 відсотків). Природний туризм зосереджений на екологічному туризмі (45 відсотків) та морському туризмі (35 відсотків) [45]. Проаналізуємо пропозиції романтичних подорожей на Балі, які існують на туристичному ринку.

Компанія «Goway» пропонує десятиденну романтичну подорож на Балі з відвідуванням курортів в Нуса-Дуа, Убуді і Улувату. До послуг гостей розкішні номери та спільні екскурсії. Туроператор обіцяє, що туристи, перебуваючи на розкішних курортах Балі, зможуть поєднати відпочинок із пригодами та романтичними враженнями, відкриваючи села в джунглях і стародавні храми, розслабляючись під час балійського масажу.

Подорож починається в Нуса-Дуа, де туристи зупиняться на три ночі на 5-зірковому пляжному курорті. Перебуваючи на території Нуса-Дуа, пара зможе відправитися у романтичну післяобідню поїздкою до храму Танах-Лот. Після цього передбачено переїзд вглиб острова через рисове поле, освітлене палаючими смолоскипами, до приватного обіднього павільйону. Там пропонується обід «rijsttafel», традиційний «рисовий стіл» із одними з найкращих страв, які може запропонувати острів, а також тихими рисовими полями та річкою. У Нуса-Дуа передбачено один вільний день, щоб насолодитися пляжами.

Відпустка продовжується в Убуді, де туристи зупиняться на 5-зірковому курорті вздовж річки Аюнг протягом наступних чотирьох ночей. Перебуваючи в Убуді, пара дослідить східну частину острова під час екскурсії на сафарі-автомобілі Volkswagen. Пара подорожуватиме дорогами через віддалені села, щоб побачити чудові храми, у тому числі Тірта Гангга з джерельними басейнами для купання, дослідити схили вулканічної гори Агунг, найвищої гори на острові, і насолодитися краєвидами сусіднього острова Ломбок. Після ще одного вільного дня відбудеться знайомство з культурною спадщиною сіл Пеятен. Там туристи дізнаються про домашнє виробництво плитки, дослідять село Тегал Лінгах, розташоване поруч із терасовими рисовими полями на схилах другої за висотою гори Балі, і відвідають знаменитий храм води Улун Дану на березі озера Бератан.

Останньою зупинкою відпустки на Балі є Улувату, де пара залишиться на дві ночі в 5-зірковому заповіднику на схилі скелі з видом на океан. Приватне розкішне спа-сафарі продемонструє ще більше природних і культурних багатств острова. Туристи відправляться до пляжу Пандава, а потім на них чекає одногодниний балійський масаж. Після обіду передбачена прогулянка західним узбережжям до прихованого пляжу в бухті Паданг, відомого своїми мавпами та серфінгістами, і двогодинний круїз на заході сонця вздовж західного узбережжя. Відпустка завершується в аеропорті Денпасара для подальшої самостійної подорожі.

Ціна за тур складає від 3711 доларів США за одну людину. До туристичного пакету входить: індивідуальний трансфер до аеропорту прибуття та від'їзду, індивідуальний трансфер між Південним Балі та Убудом, 3 ночі розкішного розміщення в Нуса Дуа, 4 ночі в Убуді, 2 ночі в розкішному номері в Улувату, приватна нічна екскурсія до Чіангмая з вечерею, відвідування храму Танах Лот і романтична вечеря на рисовому полі з гідом, ідивідуальний екскурсійний тур на повний день Східного Балі з сафари, індивідуальний мальовничий пригодницький тур на цілий день, розкішне спа-сафари на цілий день на ретро-фольксвагені з екскурсоводом і круїзом на заході сонця, щоденний сніданок (крім першого дня), два обіди, одна вечеря. До пакету не входить: туристичне страхування, міжнародні та внутрішні авіаквитки та квитки, їжа та напої, які не вказані прямо як включені, чайові, факультативні екскурсії, предмети особистого характеру, плата за візу, якщо необхідна.

Тур під назвою «Балійська історія кохання» від компанії «Exotic Voyages» розрахований на десять днів та дев'ять ночей та позиціонується як відпустка на медовий місяць. Тур передбачає відвідування трьох міст, обіцяє безліч дивовижних заходів і вражень, розкішні курорти та романтичні вечери, щоб зберегти любов і романтику пари.

Першого дня туристів зустрічають в Денпасарі, після чого перевезуть до Убуда для реєстрації в готелі. Звідси починається подорож. Убуд — це містичний та прекрасний регіон, оточений ідеальними рисовими полями, храмами святої води, річками, пишними тропічними лісами та більшою кількістю місць для йоги. Туристам пропонують відпочити після тривалого перельоту та вітальну вечерю у 5-зірковому готелі WAPA di UME Ubud.

На другий день після сніданку туристи вранці вирушають на екскурсію на цілий день. Зупинки включають прихований водоспад Тегенунган, Мавпячий ліс, де живуть довгохвості макаки, і традиційний арт-ринок. Після обіду екскурсія продовжиться до кавової плантації, щоб побачити, як місцеві жителі виробляють каву Luwak - одну з найкращих кав у світі. Відбудеться

зупинка на рисовій терасі Тегалаланг. Завершиться день у священному храмі Гунунг-Каві-Себату, де пара зможе побачити лotosові ставки та стародавні скульптури, погодувати золотих рибок і потрапити до джерела святої води. Ввечері організована романтична вечеря для гурманів під зірками.

Ранок третього дня починається з прогулянки до місцевого ринку, де туристи куплять інгредієнти для уроку кулінарії. У другій половині запланована екскурсія до села Мас на церемонію Мелукат. Мелукат походить від слова Сулукат. «Су» означає добре, а «лукат» означає очищення, тому Мелукат означає очиститися, щоб отримати щастя. Ця духовна подорож включає вмивання тіла та волосся у святій воді, молитву у священному храмі та відвідування первосвященика, щоб попросити його благословення. Завершиться ритуал традиційною вечерею з балійською сім'єю.

Наступного дня туристи вирушать на північ до села Таро, щоб відвідати парк слонів. Парк населений суматранськими слонами, які бродять у 3,5 гектарах пишного ботанічного саду. Туристи зможуть прогулятися з ними плантаціями манго, джекфруту, кави, кокосів і бамбука, а потім повернуться на обід. У другій половині дня їх перевезуть на прекрасний курорт Тjamриhan для романтичної вечері біля храму.

Після сніданку п'ятого дня пара вирушить з Убуда до Сідемену. По дорозі відбудеться зупинка, щоб відвідати материнський храм Пура Бесакіх. Розташований на схилі гори Агунг, Пура Бесакі є найважливішим і найбільшим храмом на Балі, який складається з 23 окремих храмів. Це святе місце використовувалося як індуїстське місце поклоніння в 1284 році. Після прибуття в Сідемен туристів перевезуть до готелю WAPA di UME Sidemen для реєстрації.

На наступний день туристам пропонують насолодитися розкішним сніданком у приватному басейні. Потім передбачена прогулянка до рисових полів з місцевим англомовним гідом, щоб подихати свіжим ранковим повітрям. У другій половині дня запланований одногодинний традиційний

балійський масаж. Ввечері на пару чекає романтична вечеря біля рисового поля на розкішному курорті.

На восьмий день після сніданку туристів перевезуть до Нуса-Дуа. Чудові та чисті пляжі Нуса-Дуа славляться підводним плаванням і підводним плаванням. Вони завітають до Samabe Suite & Villa, де парі запропонують першокласну їжу та величезний розкішний люкс із басейном на березі океану.

На наступний день пара на катері відправиться на острів Нуса-Пеніда, зупиняться туристи на Kelingking. Сам пляж — це відокремлена біла піщана гавань, оточена бірюзовою водою. Наступною зупинкою стане Angel's Billabong — природний пейзажний басейн, що приголомшливо звисає над океаном і обрамлений скелями. Потім відбудеться заняття снорклінгом у двох різних точках: GT Point і Wall Bay. Після обіду в місцевому ресторані біля пляжу туристів перевезуть в готель.

Дев'ятого дня туристи зможуть насолодитися зручностями та перевагами готелю. Samabe Suite & Villa пропонує безліч цікавих заходів, таких як: 60-хвилинний приватний масаж, 60-хвилинний скраб для тіла, шоу Девдан у театрі Балі Нуса-Дуа, заняття з батика, спільний тур на заході сонця до Улувату та Одягання балійського костюма з фотографуванням.

В останній день романтичної подорожі після сніданку у туристів є вільний день перед трансфером до аеропорту для повернення додому.

Ціна туру складає 4252 долари США а одну особу. До пакету входить: VIP зустріч в аеропорту після прибуття, індивідуально розроблений маршрут, приватний автомобіль та місцеві гіді, розкішне житло, повний пансіон, всі вказані рейси за маршрутом, цілодобова підтримка за викликом. До пакету не входить: туристичне страхування, міжнародні авіаквитки, факультативні екскурсії, предмети особистого характеру, плата за візу, якщо необхідна.

«The Seven Holiday» пропонує восьмиденну романтичну подорож на Балі для тих, хто шукає найбільш усамітнене, екологічно чисте та

мальовниче місце для весільної подорожі. Даний туристичний пакет не включає перебування в туристичних районах Балі, а передбачає перебування на курортах далеко від бурхливих туристичних міст у чотирьох різних регіонах на приватних віллах.

Початковою точкою туру є аеропорт Кандідаса. Після прибуття в аеропорт туристів супроводять до особистого водія, який відвезе їх до готелю в Кандідасі на східному узбережжі Балі. У подарунок туристам дадуть пляшку охолодженого вина або два свіжих молодих кокоса, а також вітальний набір. Пара зупиниться в номері для молодят з джакузі на балконі в чотиризірковому готелі Candi Beach Resort & Spa на березі океану. Харчування не передбачено.

Другий день розпочинається зі сніданку із келихом ігристого вина у приватній альтанці на пляжі. Перший повний день на острові Балі призначений для відпочинку. Туристи зможуть поплавати в басейні або в океані, зайнятися снорклінгом або морським каяком, скориставшись усіма зручностями курорту. Ввечері буде подана романтична вечеря при свічках.

Наступний день розпочинається з ранкового заняття йогою та здорового сніданку. У цей день туристи вирушають до наступного пункту призначення на острові - гірського села Мундук в північній частині Балі. Відбудеться цілоденна екскурсія з гідом, під час якої пара відвідає храм води Тірта Ганга, культовий храм Лемпуянг, кілька водоспадів і мальовничий, але менш відомий Савана Тіаньяр. Наприкінці подорожі особистий водій висадить туристів на курорті Санак, розташованого в долині між горами та рисовими полями, де вони проведуть наступні дві ночі в готелі Sanak Retreat.

На четвертий день туристи вирушать в похід по джунглях і на каное до храму на озері високо в горах Балі. Після чого дослідять водоспади Мундук, а в другій половині дня відвідають балійський кулінарний майстер-клас.

Наступного дня після сніданку пара вирушить на екскурсію до мальовничого буддійського храму Брахма Віхара, гавані Лабуан Лаланг, де чекатиме традиційний дерев'яний човен, який доставить туристів до

Національного парку Західного Балі. Розміщення передбачене на екологічному курорті NusaBay Menjangan - єдиному готелі в Національному парку Західного Балі. Також пропонується насолодитися послугами спа-центру. Увечері організована романтична вечеря при свічках на пляжі.

Острів Менджанган – одне з найкращих місць для снорклінгу на Балі, адже навколо острова знаходяться коралові сади і сотні екзотичних морських істот. Тому шостого дня подорожі передбачене заняття снорклінгом, а також вільний час для дослідження Національного парку.

На сьомий день туристів чекає трансфер до курорту Пурі Даджума, розташованого поруч із знаменитим районом для серфінгу Менгві-Біч у регіоні Пулукан на Західному Балі, де вони зупиняться на приватній віллі. Курорт має три ресторани міжнародної, балійської та японської кухні ф'южн. Передбачений вільний день для відпочинку. Восьмий день призначений для зборів та виїзду з готелю. В останній день подорожі після сніданку туристів відвезуть до аеропорту.

Вартість програми на одну особу становить 1960 доларів США. У вартість туру включено розміщення у готелях рівня 4*, дві романтичні вечері при свічках, романтичний сніданок на пляжі, традиційний балійський масаж, екскурсії, індивідуальний трансфер до аеропорту, трансфер між готелями, щоденні сніданки, професійний англомовний гід під час оглядових екскурсій, вхідні квитки в усі зазначені в програмі місця, вартість входу до Національного парку Західного Балі. У вартість туру не включені 11% податок, міжнародні авіаквитки, візові збори, харчування, не зазначене в маршруті, ранній заїзд в готель і пізній виїзд, особисті витрати, туристичне страхування, будь-які послуги, не зазначені в маршруті.

Для порівняння пропозицій турів островом Балі, що надаються компаніями перевізниками, були обрані тури саме романтичної направленості та наближені за тривалістю до десяти днів. Критеріями порівняння були обрані тривалість туру, категорія готелів, міста проживання під час подорожі, головні туристичні пам'ятки та атракції, тип харчування,

загальна вартість туру на одну особу, а також ціна за день туру, і зазначено, що входить до туристичного пакету, а які послуги не надаються. Результати порівняння представлені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Порівняння маршрутів островом Балі

Назва компанії	«Goway»	«Exotic Voyages»	«The Seven Holiday»
Кількість днів	10	10	8
Категорія готелів	5*	5*	4*
Місця подорожі	Нуса-Дуа, Убуд, Улувату	Убуд, Сідемен, Нуса-Дуа, Нуса-Пеніда	Кандідаса, Санак, Національний парк Західного Балі, Пурі Даджума
Головні атракції	Храм Танах-Лот, Храм Тірта Гангга, гора Агунг, село Тегал Лінгах, храм води Улун Дану, пляж Пандава, бухта Паданг	Водоспад Тегенунган, Мавпячий ліс, традиційний арт-ринок, кавова плантація, тераси Тегалаланг, храм Гунунг-Каві-Себату, село Мас, парк слонів, храм Пура Бесакіх	Село Мундук, храм води Тірта Ганга, храм Лемпуянг, храм Брахма Віхара, гавань Лабуан Лаланг, острів Менджанган,
Романтичні заходи	Спа-сафарі, балійський масаж, круїз	Вечеря під зірками, романтична вечеря біля храму, балійський масаж	Сніданок із келихом ігристого вина у приватній альтанці, романтична вечеря при свічках на пляжі, балійський масаж, пляшка вина або два свіжих кокоса
Харчування	Щоденний сніданок (крім першого дня), два обіди, одна вечеря	Повний пансіон	Сніданки (крім першого дня), дві вечері, один сніданок

Що включено	Індивідуальний трансфер до аеропорту прибуття та від'їзду, індивідуальний трансфер між Південним Балі та Убудом, проживання в трьох готелях, екскурсії	VIP зустріч в аеропорту після прибуття, індивідуально розроблений маршрут, приватний автомобіль та місцеві гіді, проживання в чотирьох готелях, всі вказані рейси за маршрутом, цілодобова підтримка за викликом	Розміщення у готелях, дві романтичні вечери при свічках, романтичний сніданок на пляжі, традиційний балійський масаж, екскурсії, індивідуальний трансфер до аеропорту, трансфер між готелями, професійний англійськомовний гід під час оглядових екскурсій, вхідні квитки в усі зазначені в програмі місця
Що не включено	Туристичне страхування, міжнародні та внутрішні авіаквитки та їжа та напої, які не вказані прямо як включені, чайові, факультативні екскурсії, предмети особистого характеру, візовий збір	Туристичне страхування, міжнародні авіаквитки, факультативні екскурсії, предмети особистого характеру, візовий збір	11% податок, міжнародні авіаквитки, візові збори, харчування, не зазначене в маршруті, ранній заїзд в готель і пізній виїзд, особисті витрати, туристичне страхування, будь-які послуги, не зазначені в маршруті
Ціна за день	371 дол. США	425 дол. США	245 дол. США
Вартість	3711 дол. США	4252 дол. США	1960 дол. США

Підсумовуючи проведений порівняльний аналіз трьох романтичних турів островом Балі, представленими компаніями-перевізниками, можна зробити висновок, що спільними рисами у даних турах є достатньо велика

кількість екскурсій, присутнє переміщення між різними курортами, включені у вартість транспортування й послуги гіда, висока категорійність готелів (4*-5*) і, звичайно, наявність романтичних заходів. Також у даних турах міжнародні квитки, візові збори і страхування потребують додаткового фінансування з боку туристів. Відмінними рисами є формат харчування, кількість додаткових послуг і вартість туру.

Висновок до 2 розділу

Балі є частиною Індонезійського архіпелагу. Провінція Балі поділена на дев'ять регентств з власною столицею – Денпасар. Величезне значення для життя острова має рибальство, яке ведеться як в оточуючих Балі морях, так і в озерах, на заливних полях і в штучних ставках. Разом з тим, системоутворюючою галуззю економіки Балі в даний час є туризм, що забезпечує не тільки основну частку податкових надходжень в бюджет провінції, а й забезпечує роботою значну частину його населення. В останні роки в Індонезії туризм процвітає і є одним із основних джерел надходжень іноземної валюти.

Індонезія має різноманітні та багаті ландшафти та екосистеми, які позиціонують країну як привабливе місце для туристів. Маючи провідний природний, культурний і людський капітал, Балі вже давно є одним із найпопулярніших туристичних напрямків не лише в Індонезії та Азії, але й у світі. Пляжі є однією з основних складових ресурсного потенціалу Балі. Важливою компонентою туристичних ресурсів Балі є природа: джунглі, вулканічні озера, водоспади, рисові тераси, коралові лагуни, парки та сади й екзотичні тварини. Балійську культуру також можна назвати однією з домінуючих основ для розвитку туризму на острові. На порівняно малій площі острова зосереджена велика кількість визначних місць і розважальних заходів - таке розмаїття туристичних ресурсів робить Балі надзвичайно перспективним туристичним напрямком.

Після проведення аналізу турів на Балі, що пропонують туристичні компанії, було виявлено наступне. Спільними рисами у романтичних турах від представлених компаній є достатньо велика кількість екскурсій, присутнє переміщення між різними курортами, включені у вартість транспортування й послуги гіда, висока категорійність готелів і наявність романтичних заходів. Також у даних турах міжнародні квитки, візові збори і страхування потребують додаткового фінансування з боку туристів. Відмінними рисами є формат харчування, кількість додаткових послуг і вартість туру.

РОЗДІЛ 3

ПРОЄКТУВАННЯ ТА ПРОСУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТУРУ

3.1. Характеристика та маршрут

Балі вважається одним із найбільш романтичних місць на планеті. Сприятливий клімат, теплий океан, мальовничі пейзажі, водоспади та дика природа – все це створює атмосферу для усамітнення. Недарма саме Балі став одним з місць зйомок романтичного фільму «Їж, молись, кохай». Балі – чудовий напрямок для пар з усього світу: тут можна як провести спокійний релакс відпочинок, так і пережити неймовірні пригоди та отримати яскраві враження. Купання у водоспадах, їзда на байку, нічний трекінг на вулкан і, звичайно, місцева культура – острову справді є що запропонувати туристам.

В середині лютого Балі відвідують тисячі туристів із усього світу аби провести особливий для кожної пари день – «День закоханих». В цей час ресторани та готелі готують спеціальні розважальні програми, для туристів проводяться екскурсії по живописним місцям острова, а нічні клуби влаштовують концерти за участю світових зірок. Тому я пропоную розробити індивідуальний романтичний тур на Балі для впровадження в продуктову лінійку туристичної компанії.

Тур на «День закоханих» під назвою «Романтична втеча на Балі» розроблений за критеріями максимізації насиченості спостереження привабливих міст та дестинацій за умови обмеженого бюджету, його тривалість є середньою і складає 9 днів (з 09.02.2024 до 17.02.2024), включаючи переліт. Даний тур є рекреаційним та включає елементи культурно-пізнавального туризму.

Переліт на Балі є достатньо складним, адже прямого сполучення між Україною та островом Балі поки немає. Долетіти туди можна тільки з однією або кількома пересадками в одному з аеропортів Європи або Азії. Найбільш

популярними варіантами давно вже стали маршрути зі стикуванням у: Стамбулі, Куала-Лумпурі, Банкоці та Джакарті. Всі рейси, що вилітають на острів, прибувають до міжнародного аеропорту Денпасар (DPS), який є єдиними повітряними воротами острова.

Через війну в Україні та недоступність авіасполучення в країні, для перельоту на острів Балі місцем відправлення було обрано сусідню з Україною державу – Польщу, а саме її столицю – Варшаву. Розглядалися десять можливих пропозицій перельотів на Балі (Денпасар) з Варшави (аеропорт імені Фридерика Шопена). Найбільш оптимальним з проаналізованих перельотів є варіант, що пропонує авіакомпанія Emirates. Ця пропозиція поєднує в собі фактори економії часу (це найшвидший переліт тривалістю 18 годин 45 хвилин), зручності (переліт з однією пересадкою) та економії (друга найнижча ціна із запропонованих). Цей переліт передбачає виліт о 20:35 з Варшави, пересадку в Dubai International Airport (Дубай, ОАЕ) та прибуття в Ngurah Rai International Airport (Денпасар, Індонезія) о 22:20. (Додаток 2 «Рейс авіакомпанії Emirates»)

Оскільки тур є романтичним, туристична група, відповідно, складається з двох осіб, і до мандрівників передбачений індивідуальний підхід. В аеропорту туристів зустрічає чотиримісний автомобіль Toyota Avanza з водієм компанії з прокату автомобілів «Bali Trip Driver». Авто в новому стані, оснащено кондиціонером, а також сертифіковане Міністерством транспорту Індонезії (Додаток 3 «Оренда автомобіля»). Автомобіль буде обслуговувати туристів протягом усієї подорожі й буде доступним 10 годин на добу. Вартість автомобільного супроводу островом протягом дев'яти днів, з дати прильоту 09.02.2024 до вильоту 17.02.2024, включаючи трансфер з та в аеропорт Денпасару, становить 333 долари США.

Маршрут туру розроблено по найбільш насиченій атракціями частині острова, а саме - його півдню. Він передбачає проживання на найвідомішому курорті Балі, Убуді, та включає місто прибуття і відправлення Денпасар. Критеріями обрання місць зупинки була економія часу на переміщення до

атракцій, мальовничість дестинації, економія грошей на проживанні для молодят, наявність романтичних послуг в місцях розміщення, а також можливість для туристів самостійно досліджувати місцевість без автомобіля. Маршрут туру представлено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Міста маршруту, відстань та час між ними

Назва міста	Відстань між найближчими пунктами	Час переміщення	Сумарна відстань	Сумарний час
Денпасар (Нгурах-Рай)	-	-	-	-
Убуд (готель Mana Earthly Paradise)	37 км	80 хв	37 км	1 год 20 хв
Убуд (готель Yanyan Resort Ubud)	10 км	18 хв	47 км	1 год 38 хв
Денпасар (Нгурах-Рай)	28 км	40 хв	75 км	2 год 18 хв

3.2. Програма туру, його організаційно-технічне забезпечення

Після прибуття в міжнародний аеропорт Балі на туристів чекає трансфер до еко-готелю «Mana Earthly Paradise», розташованого в місті Убуд (відстань автошляхами становить 37 км, тривалість переїзду близько 1 год. 20 хв.). Номери готелю побудовані у вигляді традиційних будівель – «земляних куполів», побудованих з природних матеріалів. «Mana Earthly Paradise» поєднує в собі елементи традиційної архітектури з елементами мінімалізму та природної сучасності. Вілли втілюють інновації, екологічність і стиль. Використовуючи природні матеріали, вілли були створені з довгих

рулонів мішків, наповнених землею, природним камінням, відновленим деревом і бамбуком, які ідеально поєднуються з навколишнім середовищем.

Ресторан готелю «Mana Kitchen» — це органічний, пробіотичний, живильний ресторан, де японські суперфуди зустрічаються з індонезійською кухнею. Ресторан використовує овочі, вирощені у власному пермакультурному саду, щоб годувати гостей домашньою корисною їжею. Ідея цієї концепції «Від ферми до столу» полягає в тому, щоб скоротити відстань між фермою та тарілкою гостей готелю, які також можуть збирати органічні овочі безпосередньо з в саду готелю або купувати їх на ринку Mana. Меню ресторану створене уродженцем Окінави Ясухіро Хіга – неф-кухаре, знаним у французькій кухні, та експертом у макробіотичній кулінарії та лікуванні їжею. Мета ресторану — забезпечити їжу, яка максимізує людський потенціал і підтримує життя поколінь (Додаток 4 «Проживання в готелі Mana Earthly Paradise»). Завдяки своєму розташуванню, обмеженій кількості номерів, наявності розваг та концепції єднання з природою, готель створює чудову атмосферу для романтичного проведення часу. Туристи матимуть час зареєструватися в готелі та розпакувати речі.

Після відпочинку та сніданку відправляються на романтичну велопрогулянку. Маршрут пройде через мальовничі природні ландшафти Балі і зелені рисові тераси Джатилуві, які є візитівкою острова. Тераси займають площу близько 303 га. Рис тут вирощують вручну: кілька разів на рік на полях розміщують саджанці, які згодом заливають водою. Через 3-6 місяців (залежно від сорту рису) можна збирати врожай. З кожного гектара збирають щонайменше 4 тони рису. Враховуючи розміри полів, річний обсяг становить щонайменше 2 400 тон.

На Джатилуві вирощують білий, червоний та чорний сорти рису. Крім нього, тут ростуть різні овочі, кокоси, кава та банани. За полями доглядають кілька сотень селян. Оскільки жодна техніка не проїде вузькими ступінчастими терасами, фермерам у роботі допомагають лише буйволи, які орають землю. Спочатку балійці не бачили перспективи Джатилуві як

туристичної пам'ятки, однак вдале розташування неподалік курортної зони (всього 40 кілометрів від Денпасара) і грандіозні панорами, що відкриваються з верхніх рівнів терас, зробили ці поля одним із найпопулярніших місць для відвідування в центральній частині острова.

Поруч з терасами знаходиться органічна ферма, де можна дізнатися про фермерські традиції на Балі. Тут розташований невеликий готель та кафе, в якому подають домашню їжу та де можна скуштувати варення з ревеню, млинці з банановою начинкою, кашу з чорного рису та багато іншого. Загалом ферма — це не просто місце для відпочинку. Вона покликана звернути увагу відвідувачів на проблему ставлення до селянської праці. З розвитком туризму на острові робота фермерів стала низькооплачуваною. Щоб підвищити престиж цієї професії, балійці створили музей, де розповідають про традиції землеробства. Наблизитися до природної краси Балі, побачити життя місцевих селян та звичаї неможливо на автомобілі, тому велопогулянка стане чудовим способом для закоханих відчутти справжній дух острова. Наприкінці екскурсії туристів чекає пікнік серед джунглів.

На четвертий день відпустки парі запропоновано дослідити виробництво тканини Ендек – складової балійської культурної спадщини, що виникла за часів правління короля Далема Ватуренгонга (King Dalem Waturenggong). Для цього організована екскурсія в Сідемен. Сідемен — це чарівне село і долина навколо нього, де можна відчутти автентичний Балі, яким він був колись до появи модних кав'ярень, натовпів туристів і заторів. Смуги полів і плантацій навколо села доглядають фермерські громади. Територія села є одним із основних місць для одноденних поїздок східним регіоном. Село Сідемен також відоме серед балійців як найкращий виробник традиційного пальмового тодді (алкогольного напою) під назвою туаак. Продукт також часто додатково очищають у пальмове вино арак. Кустарні промисли з виробництва напою поширені по всьому селу.

Однією з унікальних пам'яток Балі є барвисте вбрання чоловіків і жінок. Кожен носить традиційний саронг у повсякденному житті і особливо на релігійних церемоніях. Сідемен є одним із ткацьких центрів Балі, тому тут туристи зможуть дізнатися більше про традиційні техніки плетіння тканин Ендек та Сонгкет і відвідати одну з місцевих ткацьких фабрик. Традиційний текстиль відомий складними мотивами та використанням барвистих бавовняних або шовкових ниток, зроблених вручну. Шовкові речі, природно, знаходяться у вищому ціновому діапазоні.

На вулицях Сідемену, туристи побачать чоловіків, які працюють у полі, жінок, які несуть свої щоденні пожертви до місцевого храму, дітей у шкільній формі, які йдуть до школи. Туристи зможуть відчути дружню і легку атмосферу острівного села. Також вони відвідають місцевий традиційний ринок, де продають овочі, фрукти, м'ясо, приправи, місцеві делікатеси тощо. Це ідеальне місце, щоб зробити унікальні знімки.

Після відвідування автентичного балійського села, ринку, традиційного обіду та ознайомлення з місцевими ремеслами туристи направляться в Studio Perak. Це невелика ювелірна крамниця, де пропонуються практичні заняття з виготовлення виробів зі срібла. Гості працюють із талановитим балійським майстром, використовуючи традиційне балійське обладнання та техніку виготовлення ювелірних виробів. Майстер-клас проходить у невимушеній атмосфері. Процес починається з ескізу на срібному аркуші, після чого йдуть різьблення, шліфування та полірування. Тут закохані зможуть створити свій власний ювелірний виріб, що символізує їхнє кохання. Після екскурсії трансфер відвезе туристів в готель.

Наступного дня туристи переселяються до курортного готелю «Yanuan Resort Ubud», натхненного балійською культурою. Оточений долинами, річками та автентичною атмосферою балійського села, готель знаходиться біля села, яке відоме своїми срібними мистецтвами. Курорт Yanuan складається з кількох номерів з видом на долину та річку. Головний басейн готелю побудований таким чином, щоб створювалася ілюзія нескінченного

краю, який ніби зливається з природою. У ресторані подають страви індонезійської та західної кухні, а також їжу з балійськими смаками з травами та яскравими спеціями. Міжнародне меню включає смачні тропічні напої та апетитні закуски (Додаток 5 «Проживання в готелі Yanyan Resort Ubud»).

Серед розваг готель пропонує навчитися готувати страви балійської кухні, виготовляти срібні прикраси, а також поїздки по курорту на велосипеді та відвідування знаменитого балійського храму. Поруч із готелем знаходиться відомий зоопарк під назвою Bali Zoo. Передбачено вільний день для відпочинку та довільних занять, пропонується відвідати місцеві ринки: художній ринок Убуда, художній ринок Сукаваті, ринок Канді Кунінг, рибний ринок Кедонганан .

Також відомий як Pasar Seni Ubud, художній ринок Убуда — це традиційний арт-ринок, де продають сувеніри, зроблені місцевими жителями, такі як статуї, сумки, шовкові шарфи, повітряні змії та багато інших виробів ручної роботи. Ринок Убуда також послужив місцем дії для голлівудського фільму «Їж, молись, люби», в якому показано сцену з актрисою Джулією Робертс. Місцеві жителі вважають Сукаваті матір'ю мистецьких ринків. Сукаваті - це не лише ринок мистецтва та ремесел, а й популярне місце для туристів, де пропонують широкий асортимент автентичних балійських сувенірів, від картин у стилі Камасан до скульптур гаруди. Відвідування арт-ринку Сукаваті гарантує унікальний культурний досвід.

Також відомий як Pasar Merta Sari Candi Kuning, ринок Канді Кунінг є одним із двох основних ринків у районі Бедугул. Цей ринок славиться свіжими фермерськими продуктами за доступною ціною, такими як квіти та широкий вибір тропічних фруктів, включаючи банани, манго, тамарильо та мандарини. Фрукти, які тут продаються, привозять з плантацій місцевої громади. Окрім фруктів, місцеві жителі також продають деякі закуски, наприклад фруктові та овочеві чіпси. Це ідеальний ринок для відвідування,

адже тут немає одягу, мистецтва та ювелірних виробів, які домінують на багатьох ринках Балі.

Рибний ринок Кедонганан — це головний приморський ринок Балі, куди щодня причалюють рибальські човни та привозять свіжий улов. Тут можна побачити, як рибалки розвантажують свої човни, наповнені сардинами та інший улов, у тому числі рибу махі-махі, яку продають на аукціоні, креветок, крабів, омарів та велику кількість інших морських делікатесів, що зберігаються у рядах контейнерів з льодом. Цей рибний ринок також примикає до ранкового сільського ринку, який переважно обслуговує місцеву громаду Кедонганан, де продають свіжі продукти та товари повсякденного попиту. На ринку можна познайомитися з багатством тропічних трав, спецій, фруктів і овочів, які місцеві жителі використовують у домашній кулінарії.

В «День закоханих» на туристів чекає розкішний сніданок у готелі, що подається на плаваючому підносі. Пропонується обрати серед континентального, американського чи традиційного балійського сніданку, подають свіжі панкейки, місцеві фрукти, фреші, каву та випічку. Одночасно зі сніданком можна насолоджуватися купанням у басейні з видом на річку.

Після сніданку пара відправиться на екскурсію на кавову плантацію, щоб познайомитися з процесом виробництва кави копі-лювак. Копі-лювак — різновид кави, відомий специфічним способом обробки. Слово «копі» на індонезійському діалекті означає «кава», а слово «лювак» - місцева назва невеликого звірка сімейства віверрових. Копі-лювак - один з найдорожчих сортів кави в світі: його вартість становить від 300 до 4000 доларів за кілограм. Дикі пальмові цивети, тваринки, що живуть в Індонезії, поїдають стиглі ягоди кави, як добавку до їх звичайної їжі. Потім ці тварини перетравлюють ягоди протягом 72 годин, після чого кавові зерна природним шляхом виходять з їх організму, а місцеві жителі збирають їх і продають. Після збору продуктів життєдіяльності тварин, кавові зерна піддаються наступним етапам: очищення бобів, ретельне промивання водою, сушка на сонці, ручне очищення від плівки та обжарювання.

На екскурсії туристи побачать покроковий процес приготування кави та відвідають знаменитих тваринок. Крім того, туристи познайомляться з обробкою кави з використанням традиційного обладнання. Після того, як вони дізнаються про культуру кави на Балі, пара відправиться до красивої кав'ярні на території плантації, звідки відкривається захоплюючий вид на гору Кінтамані. Гостям пропонується гід, дегустація кави та безкоштовний перекус.

Вдень на закоханих чекає кулінарній майстер-клас у готелі. Балійські страви та рецепти тісно пов'язані з культурою та способом життя громади, а кулінарія пропонує спосіб зануритися в місцевий спосіб життя. Туристи зможуть дізнатися більше про балійську культуру, навчитися самостійно готувати смачні страви та провести час наодинці. Далі пара може відправитися на трекінг, адже курорт має власний маршрут прогулянок уздовж долини, рисового поля та річок. Увечері організована романтична вечерея під зірками. Вид на тропічну природу, жива музика та спокійна атмосфера стануть чудовим завершенням дня для закоханих.

Сьомий день туру передбачає екскурсію «Романтичний південь Балі», яка розпочинається з Парку птахів. Парк птахів Балі відіграє ключову роль у захисті та збереженні дикої природи Індонезії, яка перебуває під загрозою зникнення. В ньому проживає понад 1300 птахів, що належать до 250 видів, - усі вони розміщені в озелених вольєрах, що імітують їхнє природне середовище існування. З різноманітними видами з усього світу, а також деякими рідкісними та зникаючими видами, унікальними для Індонезії, парк приваблює понад 200 000 відвідувачів на рік. На додаток до видів Індонезійського архіпелагу, парк є домівкою для птахів з Латинської Америки, Африки та Австралії, а також місцевих рослин. На території парку є ресторан «Bali Starling» під відкритим небом, кафе «Rainforest», де можна насолодитися освіжаючими тропічними соками та домашнім морозивом, і 4D-кінотеатр, де показують фільми про птахів у парку.

Далі пара направиться до Water Blow – це місце, де великі хвилі морської води з Індійського океану постійно розбиваються об нерівні вапнякові краї скелі. Явище пояснюється тим, що в районі Нуса-Дуа є кораловий риф, що виступає на материк. Оскільки риф має вузьку щілину, це дозволяє хвилям, які прибувають, розбитися об край рифу, утворюючи хвилі висотою до 30 метрів. Це романтичне місце забезпечує 240-градусний вид на вражаючий морський пейзаж.

Наступною зупинкою стане храм Пура Лухур Улувату. Один із шести ключових храмів Балі, храм Улувату є одним із найпопулярніших місць для культурних подорожей регіоном. Історія цієї пам'ятки є давньою. У літописах згадується, що храм Улувату був започаткований Мпу Кутураном, монахом Маджапахіта, якому також приписують створення кількох інших ключових храмів на Балі. Споруда храму була значно розширена яванським мудрецем Емпу Кутуран в 11 столітті. Інший мудрець на ім'я Данг Х'янг Нірартха вважається власником святилищ Падмасана. Балійські індуїсти вірять, що тут зливаються сили індуїстської Трійці — Брахми, Вішну і Шиви.

Причиною, яка робить храм Улувату особливо вражаючим, є його високе розташування на краю скелі приблизно на 70 метрів над водою та вид на хвилі Індійського океану. «Улу» означає «верхівка» або «кінчик», а «вату» балійською мовою означає «камінь» або «скеля». Храм оточує невеликий ліс, де живуть сотні мавп. Вважається, що вони є охоронцями храму. Серпантин до храму укріплений бетонними стінами зі сторони скелі. Позаду головної святині в одному з дворів храму Улувату знаходиться статуя брахмана, що стоїть обличчям до океану, яка вважається зображенням Дханг Х'ян Двіджендри. Однією з реліквій Улувату є крилаті кам'яні ворота, що ведуть до внутрішнього двору храму. В середині храму знаходяться три статуї, одна з яких зображує Брахму. Прямо під скелею знаходиться пляж Улувату, одне з найкращих всесвітньо відомих місць для серфінгу на Балі.

Ввечері неподалік храму, проходить вистава кечак, яка походить від старого балійського ритуалу під назвою санг'янг, трансового танцю. Вистава

кечак відбувається на круглій сцені, оточеній трибунами, які піднімаються до трьох метрів над землею. Спектакль розгортається на заході сонця, а кульмінацією є великий вогонь, який є невід'ємною частиною сюжету. Під час виконання кечак не використовуються музичні інструменти. Натомість в ритуалі беруть участь близько тридцяти чоловіків з оголеним торсом, які сидять у колі й співають.

Після відвідування храму туристи відправляються на пляж Паданг Паданг. Пляж Паданг Паданг — одне з найвідоміших місць для серфінгу на Балі. Розташований на північно-західному узбережжі півострова Букіт, пляж має довжину 100 метрів. На пляж можна потрапити вниз по сходах і через унікальний отвір у скелі. Пляж Паданг став популярним після виходу фільму «Їж, молись і кохай», який вийшов на екрани в 2010 році. Краса пляжу робить його широко використовуваним як об'єкт для фотографування та як місце для зйомок фільмів і музичних кліпів.

Екскурсія завершується в ресторані Sunset Beach Bar & Grill, який ідеально підходить для вечери на заході сонця на пляжі. Гриль-бар Sunset Beach, розташований між зеленими кокосовими пальмами та білим піщаним пляжем Джимбаран. Sunset Beach Bar & Grill пропонує страви та дивовижну колекцію коктейлів від світового міксолога Гретара Маттіассона, який став переможцем Міжнародної асоціації барменів у 2018 році. Надихаючись великою кількістю тропічних фруктів на острові, а також інгредієнтами зі своєї рідної країни, Ісландії, Гретар створив унікальні напої для цього ресторану (Додаток 6 «Меню ресторану Sunset Beach Bar & Grill (ціни в Індонезійських рупіях)»). Щоденна жива музика робить це місце під відкритим небом ідеальним для відпочинку та релаксації.

В передостанній день подорожі туристам пропонується екскурсія східним узбережжям острова, яка розпочинається з відвідування пляжу з вулканічним чорним піском. Пляжі з чорним піском існують з найдавніших днів геологічного формування. Такі пляжі зустрічаються в основному на вулканічних островах, а їхній унікальний чорний колір утворюється завдяки

базальту, що знаходиться у лаві. Коли потік лави потрапляє в море, він миттєво твердне і розбивається на фрагменти, в результаті чого утворюються грубі частинки піску. Пляжі з чорним піском на Балі можна знайти вздовж усього східного узбережжя, що простягається від Паданг Бай до Ловіни в північному регіоні. Саме в цих регіонах знаходяться вулкани Балі, які часто можна побачити на фоні кожного пляжу з чорним піском. В балійській культурі існує віра в те, що гарячий чорний пісок може допомогти вилікувати деякі хвороби, включаючи артрит, пошкодження нервів і дефіцит вітамінів.

Після відпочинку на пляжі пара відправиться в водний палац Таман Уджунг, розташований у селі Серая в регіоні Карангасем. Комплекс складається з великих басейнів та історичних споруд, розташованих на фоні гори Агунг і узбережжя. Після виверження гори Агунг у 1963 році це місце було майже зруйновано через дощі гарячого попелу, також воно пережило землетрус у 1979 році. Комплекс Таман Уджунг поєднує балійську та європейську архітектуру. Це поєднання помітно через вишукані колони, статуї, сад і басейн. Багато в чому мальовнича привабливість палацу зумовлена сумішшю рукотворних споруд та природних панорам. На південному сході від комплексу знаходиться горбистий хребет, відомий як Букіт-Бісбіс, а на півдні — однойменний пляж Уджунг із блакитним горизонтом. На сході від нього розташовані зелені рисові поля, а на заході — житлові будинки. На території знаходиться три великих ставки, з'єднані довгими елегантними мостами та стежками. Краса будівель, гірський фон на півночі та море на південному заході роблять комплекс одним з головних місць для передвесільних фотосесій.

Наступною зупинкою стане шоколадна фабрика у селі Каранг Сарі. Екскурсія розпочнеться з шоколадного вітального напою. Після цього туристів познайомлять з кожним етапом виготовлення шоколаду, від какао-дерева до сирого какао, ферментації та смаження бобів, перш ніж це перетвориться на шоколад. Під час екскурсії пара матиме можливість

скуштувати сире какао, какао-боб і балійський шоколад ручної роботи «Pod». Після цього відбудеться майстер-клас з виготовлення шоколадних слоників.

Обід в ресторані Warung Batas Kota також буде незвичайним. Туристи зможуть спробувати теппаньякі – спосіб приготування їжі, коли гості самостійно обжарюють підготовлені інгредієнти прямо за столом. Останньою зупинкою стане озеро Данау Йе Малет. Функціонуючи як ставок для зберігання дощової води, озеро стало популярним місцем серед туристів, адже воно вкрите квітами. Заросле фіолетовими та білими гіацинтами озеро є чудовим місцем для фотосесій і споглядання природи, тут також можна орендувати плоти для водної прогулянки.

Дев'ятий день є останнім днем туру. Пара має час для пакування речей, спокійного відпочинку на пляжі, купівлі сувенірів та прощанням з островом, адже ввечері о 20:00 до готелю приїде трансфер, щоб відвезти туристів до аеропорту. Мандрівники прибудуть у Варшаву об 11:20. Повну програму туру представлено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Програма туру «Романтична втеча на Балі»

День подорожі	Дата	Час	Активності
1	09.02.2024	20:35	Виліт з Варшави
2	10.02.2024	22:20 23:20	Прибуття в Денпасар Трансфер до готелю
3	11.02.2024	00:40 12:00 14:00	Прибуття та заселення в готель «Mana Earthly Paradise» Романтична велопогулянка через рисові тераси Джатилуві Пікнік серед джунглів
4	12.02.2024	7:00 14:00	Екскурсія в село Сідемен, місцевий ринок, традиційний обід Майстер-клас з виготовлення срібних прикрас
5	13.02.2024	12:00 -	Переселення до «Yanyan Resort Ubud» Вільний день для відпочинку та довільних занять
6	14.02.2024	9:00	Сніданок на плаваючому підносі у готелі

		11:00 15:00 19:00	Експерсія на кавову плантацію, кулінарній майстер-клас Романтична вечеря під зірками
7	15.02.2024	11:00 19:00	Експерсія «Романтичний південь Балі» (Парк птахів, Water Blow, храм Пура Лухур Улувату, пляж Паданг Паданг) Вечеря в Sunset Beach Bar & Grill
8	16.02.2024	09:00 14:00 15:30	Експерсія східним узбережжям острову (пляж з вулканічним чорним піском, палац Таман Уджунг, шоколадна фабрика та майстер-клас) Обід в ресторані Warung Batas Kota озеро Данау Йе Малет
9	17.02.2024	- 20:00 11:20	Вільний день Трансфер до аеропорту Прибуття в Варшаву

3.3 Розрахунок вартості та способи просування туру

Протягом усієї подорожі туристів обслуговують 20 підприємств, які надають послуги розміщення, транспортування, харчування, страхування, екскурсійні послуги та власне туристичне агентство. Зробимо розрахунок вартості путівки. На проживання та харчування в готелях «Mana Earthly Paradise» та «Yanyan Resort» туристи витратять 1184 долари. Переліт обійдеться у 2266 доларів за двох осіб, або 1133 долари за одну особу. Перевезення під час всього туру та послуги водія коштують 333 долари. Послуги гіда обійдуться у 315 доларів. Витрати за різноманітні екскурсійні програми, майстер-класи, прогулянки, дегустації, а також вхідні квитки у парки, храми та інші туристичні атракції на двох туристів складають 356 доларів. Харчування за програмою, як романтичні вечери, пікнік, вишуканий сніданок та обід обійдуться у 237 доларів. Страхування коштує 20 доларів. Отже, собівартість туру складає 4711 доларів США на двох осіб. Отриману суму множимо на 1,20 (комісія агентства складатиме 20 відсотків) і отримаємо остаточну ціну туру – 5605 доларів. Усі розрахунки представлені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Розрахунок вартості туру

Послуга	Ціна (USD)
Переліт	2266
Авто з водієм протягом усього туру	333
Проживання в «Mana Earthly Paradise» (3 ночі) зі сніданками	408
Проживання в «Yanyan Resort Ubud» у віллі с басейном (4 ночі) зі сніданками	776
Велопрогулянка з гідом	100
Пікнік	50
Відвідування села Сідемен та обід	52
Майстер-клас з виготовлення прикраси зі срібла	60
Сніданок на плаваючому підносі	47
Вхід на кавову плантацію та дегустація	28
Кулінарний майстер-клас в «Yanyan Resort Ubud»	45
Романтична вечеря	70
Вхідний квиток в Парк птахів	14
Вхідний квиток Water Blow	3
Вхідний квиток в храм Пура Лухур Улувату	6
Вхідний квиток на пляж Паданг Паданг	2
Вечеря в sunset beach bar and grill	40
Відвідування палацу Таман Уджунг	10
Квитки на шоколадну фабрику	34
Обід в ресторані «Warung Batas Kota»	30
Оренда човника на озері Данау Їе Малет	2
Гід-екскурсовод (3 дні)	315
Страховання	20
Комісія туристичного агентства (20%)	942
Всього за 2 особи	5653
За 1 особу	2826
Ціна за день	353

Отже, порівнявши вартість створеного туру, можна зробити висновок, що тур «Романтична втеча на Балі» є дешевшим, ніж тури, що пропонують конкуренти. Даний тур є доступнішим за пропозиції компаній «Goway» та «Exotic Voyages», ціна за день туру яких складає 371 дол. США та 425 дол. США відповідно. Також, тур «Романтична втеча на Балі» є дешевшим і за туристичну подорож компанії «The Seven Holiday», якщо зауважити, що у ціну створеного туру входить міжнародний переліт, на відміну від решти пропозицій. При більш доступній ціні тур «Романтична втеча на Балі» не поступається продуктам інших компаній у класі готелів, насиченості екскурсійної програми, а також додаткових послугах, тому даний тур можна вважати конкурентоздатним. Для успішного введення туру в продуктову лінійку туристичного підприємства, необхідно визначити рекламні засоби та способи його просування.

Споживачі зараз використовують мобільні телефони більше, ніж будь-коли раніше. Щодня споживачі в усьому світі витрачають мільйони доларів на покупки в Інтернеті. Коли мова заходить про подорожі, треба пам'ятати, що клієнти шукатимуть, плануватимуть і бронюватимуть подорож, вірогідніше, через мобільний телефон. Це означає, що для успішного просування туру, необхідно, аби він був доступним для клієнтів онлайн. Веб-сайт турагентства має бути зручним для людей, які перевіряють наявність і ціни послуг й здійснюють бронювання в останню хвилину. Варто інвестувати в програмне забезпечення для бронювання, яке доступно для клієнтів як на мобільних пристроях, так і в Інтернеті.

Більшість мандрівників робить пряме бронювання саме у туроператорів. Оскільки пряме бронювання вигідніше з точки зору вартості туру, тому зосередження на охопленні клієнтів є дуже важливим для конкурування з великими туроператорами. Щоб отримати більше прямих бронювань, турагентству потрібно переконатися, що клієнти можуть легко знайти веб-сайт за ключовими словами або назвою бренду. Ще одна важлива річ — досягти оптимальної швидкості сторінки та зручності для мобільних

пристроїв, щоб було зручно бронювати квитки з будь-якого пристрою. Перевірити, чи веб-сайт добре працює з точки зору цих та інших важливих критеріїв, можна провівши оцінку SEO.

Клієнт є головним в туристичному бізнесі, і він повинен відчувати себе таким під час кожної взаємодії. Тому туристичному підприємству слід надавати персоналізований контент: від персоналізованих електронних листів до цільових повідомлень. Щоб це зробити, необхідно додати згоду на файли cookie на веб-сайті турагентства та використовувати маркетингові інструменти для відстеження аудиторії за кількома каналами. За допомогою цих даних відстеження агентство зможе надсилати персоналізовані повідомлення з рекомендаціями, які підходять для конкретних клієнтів.

Щоб ефективно рекламувати та продавати тури, підприємство повинно рекламувати його саме цільовій аудиторії, адже маркетингова стратегія для сімейних турів і ділових буде кардинально відрізнятись. Наприклад, більшість пошукових запитів щодо сімейних відпусток здійснюють жінки, а серед них жінки у віці 35-48 років займають 41 відсоток пошукових запитів щодо подорожей. Отже, якщо тур необхідно рекламувати для сімейних мандрівників, тоді потрібно продавати їх жінкам віком від 35 до 48 років. Однак ця аудиторія недостатньо вузька. Також потрібно визначити типи мандрівників, для яких призначено тур: високого класу, середнього доходу чи бюджетні?

На основі цієї інформації визначимо цільову аудиторію для просування туру «Романтична втеча на Балі». За статтю це можуть будуть як чоловіки, так і жінки. Адже саме жінки зазвичай займаються плануванням весілля та супутніх заходів, але не можна виключати чоловіків, тому що вони можуть обрати подорож в якості весільного подарунку. Середній вік одруження жінок в Україні в 2021 році складав 29 років, а чоловіків – 31 рік. Розширивши цей діапазон, отримаємо 24-33 років вік жінок, та 26-35 років вік чоловіків. Через те, що ціна туру є достатньо високою, але все ще нижчою

за конкурентні пропозиції, в рекламній стратегії варто орієнтуватися на мандрівників середнього доходу.

Реклама турагентства у соціальних мережах – ефективний спосіб Інтернет реклами туристських послуг та просування туристичного продукту, який зараз широко використовується туристичними компаніями. Створення сторінки у соціальних мережах турфірми може замінити власний сайт. Тут можна повідомляти про нові пропозиції, інформувати про тури, приймати заявки та багато іншого. Популярна активна група у соціальній мережі може бути як рекламою конкретного турагентства, так і власне туру, туристського продукту чи напрямку.

Люди в усьому світі стали все більше взаємодіяти з соціальними мережами. Станом на січень 2019 року у світі було понад 3,397 мільярда активних користувачів соціальних мереж. Це велика кількість мандрівників, яких може охопити туристичне агентство, за умови ефективного використання соціальних мереж для просування бізнесу. З огляду на те, що багато потенційних клієнтів знаходяться в Інтернеті та переглядають соціальні мережі, туристичному агентству потрібно переконатися, що маркетингова стратегія включає вміст, відео та зображення, які демонструють бізнес.

Перш за все, сторінка має бути оформлена у єдиному корпоративному стилі компанії. Аватар сторінки повинен бути яскравим і легко запам'ятовуватися, щоб не загубитися в списку груп підписників (потенційних клієнтів). Необхідно дати точне розуміння, на які тури орієнтується агентство. Потрапивши на сторінку турагентства у соціальній мережі, гість має точно знати, який тур він зможе придбати. Однак, на відміну від сайту, стиль спілкування в соціальних мережах може містити певний елемент фривольності – доречний жарт, відеоролик чи фотоілюстрація допоможуть створити дружню атмосферу неофіційного спілкування. У просуванні турагентств у соціальних мережах є перевага над іншими видами реклами: людина, яка одного разу підписалася на блог або

групу в соціальній мережі, потрапляє в інформаційне поле цього блогу або групи на довгостроковий період. Оновлення, цікаві новини, акції, «гарячі» тури - вся ця інформація, що з'являється в новинах у користувача, може щоразу приводити його в представництво компанії.

Для того, щоб кількість клієнтів збільшувалася пропорційно збільшенню підписників, необхідно кілька разів на місяць публікувати на сторінці турагентства у соціальних мережах унікальні пропозиції. Можна замовити таргетовану рекламу, публікацію у блогера або в популярному пабліку – дана методика дозволяє збільшити трафік сторінки в соціальній мережі.

Необхідно визначити вид контенту, який переважатиме на сторінці турагентства. Інформування людей про актуальні акції, знижки, раннє бронювання, сезонні пропозиції – це основна інформація, яка повинна бути обов'язково присутня в групах турфірми. Також, необхідно більше уваги приділяти тому виду туризму, який потрібно просунути в конкретний проміжок часу (наприклад, літні пропозиції Кіпр, Туреччина, Греція тощо). Також не потрібно забувати про інші напрямки, які пропонує турагентство та ділитися новинами, пов'язаними з цими напрямками. Для більшої взаємодії з аудиторією та потенційними клієнтами на сторінці турагентства необхідна реакція адміністраторів на події, що відбуваються у світі, у вигляді публікацій (вітання зі святами, радісними подіями). Важливими публікаціями є знайомство зі співробітниками компанії, розповіді про їх поїздки, місця відпочинку та відвідувані готелі. Людям простіше купувати тури, які менеджери пропонують, спираючись на власний досвід.

Способом реклами в соціальних мережах може бути залучення тематичних блогерів. Тревел-інфлюенсери – це люди, які можуть рекламувати туристичні напрямки, заходи та бізнес, використовуючи свій вплив у соціальних мережах. Вони співпрацюють із брендами, користуючись їхніми послугами, тим самим залучають свою аудиторію до цього бренду. Бренди наймають тревел-інфлюенсерів, щоб привернути увагу та збільшити

продажі певних продуктів. Необхідно провести певне дослідження, щоб визначити інфлюенсера, який добре підходить для реклами туру, чиї ідеали відповідають посланню та бренду. Таким шляхом можна суттєво підвищити впізнаваність бренду та збільшити бронювання туристичних пакетів.

Узагальнену інформацію щодо способів просування туру «Романтична втеча на Балі», рекламних засобів, а також цільової аудиторії представлено на рис. 3.1.

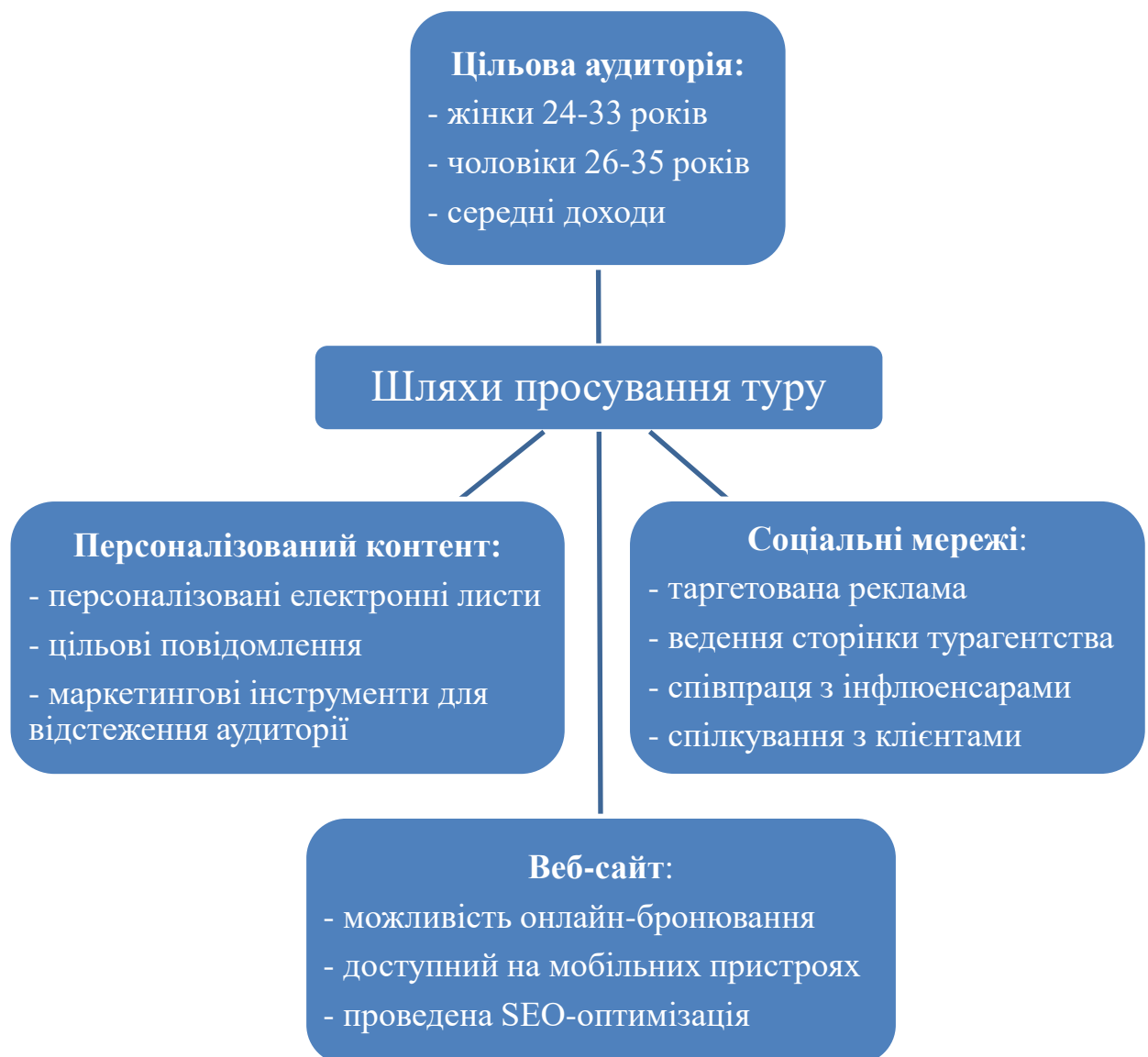

Рис. 3.1 Шляхи просування туру

Висновки до 3 розділу

Тур на «День закоханих» під назвою «Романтична втеча на Балі» розроблений за критеріями максимізації насиченості спостереження привабливих міст та DESTИНАЦІЙ за умови обмеженого бюджету, його тривалість складає 9 днів. Даний тур є рекреаційним та включає елементи культурно-пізнавального туризму. Романтичний тур розрахований на пару, початок туристичного обслуговування 09.02.2024, кінець обслуговування – 17.02.2024. Місцем початку та завершення туру є м. Варшава, Польща. Переліт до острова здійснює авіакомпанія Emirates, протягом всього туру туристів супроводжуватиме приватний автомобіль з водієм.

Маршрут туру розроблено по найбільш насиченій атракціями частині острова - його півдню. Він передбачає проживання на найвідомішому курорті Балі, Убуді. Критеріями обрання місць зупинки була економія часу на переміщення до атракцій, мальовничість DESTИНАЦІЙ, економія грошей на проживанні, наявність романтичних послуг в місцях розміщення, а також можливість для туристів самостійно досліджувати місцевість. Під час подорожі туристи відвідають різноманітні храми, водоспади та парки, природні й культурні атракції, матимуть змогу самостійно дослідити острів та відпочити.

Тур передбачає проживання та сніданки в готелях «Mana Earthly Paradise та «Yanyan Resort Ubud», переліт, перевезення під час всієї подорожі, чотири екскурсійні програми, три майстер-класи, вхідні квитки та послуги гіда-екскурсовода, романтичні вечери та сніданок, страхування. Ціна весільного туру на двох осіб складає 5605 доларів США. При більш доступній ціні тур «Романтична втеча на Балі» не поступається продуктам інших компаній у класі готелів, насиченості екскурсійної програми, а також додаткових послугах.

Для успішного введення туру в продуктову лінійку туристичного підприємства були запропоновані способи його просування, а також

визначена цільова аудиторія. До шляхів просування створеного туру належать: веб-сайт з можливістю онлайн-бронювання, ведення сторінки турагентства у соціальних мережах та таргетована реклама, відстеження аудиторії та надання персоналізованого контенту.

ВИСНОВКИ

Романтичний туризм як явище з'явився давно, ще за часів кам'яного віку, а його перші ознаки можна простежити до льодовикових періодів на європейському та американському континентах. Люди завжди прагнули до отримання нових вражень у супроводі коханої людини, але зараз романтичні подорожі набувають все більше популярності. Зараз романтичний туризм є розвиненою індустрією, яка приносить мільйони доларів, як дестинаціям - точкам романтичного туризму, так і туристичним фірмам. Окрім цього, багато інших бізнесів в місцях призначення отримують додатковий прибуток завдяки романтичному туризму.

Туристичні фірми пропонують пакетні тури для пар, приурочені до святкових дат, а також розробляють індивідуальні подорожі. В якості додаткових послуг в романтичних турах зазвичай пропонують прикрашений номер для молодят, різноманітні подарунки, такі як корзини з фруктами, шампанське чи набір солодоців, СПА-сеанс, романтичні вечери, парні майстер-класи та інші. Романтичний тур - це не лише спосіб усамітнитися для пар, але й можливість пізнати культуру, традиції, звичаї країни, познайомитися з місцевою кухнею та мистецтвом, побачити нові пейзажі та атракції обраної дестинації. Туристичні підприємства, готелі, ресторани та інші об'єкти туристичної індустрії пропонують широкий спектр послуг та спеціальні знижки для залучення пар в якості нових клієнтів.

Метою випускної кваліфікаційної роботи було проектування романтичного туру на «День закоханих» на Балі. Досягнення зазначеної мети зумовило вирішення наступних завдань:

1. Розгляд поняття та класифікацій видів подієвих турів. Проведене дослідження дозволило ознайомитися з різноманітними підходами до класифікації подієвого туризму і виявити, що існуючі класифікації є

нестатньо розвиненими. Таким чином, було запропоновано доповнення до існуючих класифікацій;

2. Були розглянуті виникнення та вивчені особливості організації романтичних турів. Романтичні тури потребують індивідуального підходу до організації, обрання певного виду дестинації на готелів, наявності додаткових послуг та романтичних заходів;

3. Були проаналізовані туристичні дестинації, які відомі як місця для романтичного туризму, та виявлені спільні риси. Сучасна і розвинута інфраструктура, наявність як природних, так і культурних атракцій, професійний та досвідчений персонал, підтримка розвитку туризму з боку держави та промоція країни саме в напрямку романтичного туризму – є факторами привабливості дестинацій в цьому напрямку;

4. Був проведений аналіз потенціалу острову Балі для організації романтичних турів. Виявлено, що індустрія туризму на Балі є дуже добре розвиненою, рівень матеріально-технічного розвитку є високим, туристичними підприємствами надається сервіс з обслуговування турів даного виду, а різноманітність рекреаційних ресурсів підвищує привабливість дестинації для організації романтичних турів;

5. У рамках випускної кваліфікаційної роботи була розроблена індивідуальна програма обслуговування туристів на 9 днів/8 ночей на Балі. Цей тур підходить для будь-якої вікової категорії: від молоді до осіб третього віку. Тур розрахований на дві особи. У тур включені квитки, проживання, трансфер, сніданки, страхування, різноманітні романтичні заходи та п'ять екскурсій. Вартість туру становить 2826 доларів США на одну особу;

6. Запропоновані шляхи просування створеного туру через мережу Інтернет. Для цього була визначена цільова аудиторія туру, а це жінки віку 24-33 років та чоловіки 26-35 років з середніми доходами. Способами просування пропонується обрати власний веб-сайт, соціальні мережі та персоналізовані повідомлення.

Результатом виконання даної випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування та проектування нового романтичного туру «Романтична втеча на Балі». Проведені у межах випускної кваліфікаційної роботи дослідження мають теоретичну значимість, а розроблена програма романтичного туру може бути реалізована туристичним підприємством. Поставлені завдання виконані, мета випускної кваліфікаційної роботи досягнута.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биржаков М. Б. Введение в туризм // М. Б. Биржаков. URL: https://tourlib.net/books_tourism/birzhakov-tourism.htm
2. Boorstin D. The Image: A Guide to Pseudo-Events in America / D. Boorstin // Harper, New York, 1994 – 452 p.
3. Дементьев С., Хвилер Я. Событийный туризм // Турбизнес, 2007. - №1. С. 77-82.
4. Булганина С.В., Лопаткина Н.С. Событийный туризм: история и перспективы развития // Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ» Том 7, №3 (2015) <http://naukovedenie.ru/PDF/168EVN315.pdf>. DOI: 10.15862/168EVN31
5. Шаповалова И. Будущее event-маркетинга/ И. Шаповалова. Режим доступа: <http://www.advertology.ru/article17171.htm>
6. Александрова А.А. Событийный туризм в мире // Экономическое возрождение туризма, 2010. - № 1.- С. 47-52.
7. Власова О. О. Туризм / О. О. Власова, А. Г. Нагорный. М.: Вища школа, 2011. 145 с.
8. Биржаков М.Б. Событийный туризм: карнавалы в истории и современном туризме / М.Б. Биржаков, И.В. Воронцова, Н.И. Метелев // Туристские фирмы. — 2000. — № 23. — С. 94—111.
9. Фролова Т.А. Экономика и управление в сфере социально-культурного сервиса и туризма Режим доступа: http://www.aup.ru/books/m19/2_1.htm
10. Специальные виды туризма: учеб. пособие /. А. В. Бабкин. Режим доступа: https://tourlib.net/books_tourism/babkin.htm
11. Хухлындина Л. М. Туризм и культурное наследие: пособие // Л. М. Хухлындина, Л. М. Гайдукевич. Режим доступа: <https://elib.bsu.by/handle/123456789/111504>

12. Romance Tourism is Growing Exponentially in Mexico // Travel Pulse [Веб-сайт]. - 2022. - URL: <https://www.travelpulse.com/News/Destinations/Romance-Tourism-is-Growing-Exponentially-in-Mexico> (дата звернення: 14.03.2023).
13. What Does Elope Mean? Guide on Deciding If Eloping is For You // Wandering Weddings [Веб-сайт]. - URL: <https://wanderingweddings.com/what-does-elope-mean/> (дата звернення: 15.03.2023).
14. Complete Guide to Romantic Tourism by Dr Prem- Definition, Features, Key Drivers, Planning and Budgeting, Destinations and other useful tips // Dr Prem [Веб-сайт]. - 2021. - URL: <https://drprem.com/travel/romantic-tourism-guide/> (дата звернення: 17.03.2023).
15. Business insights Romance Tourism // ARUBA TOURISM AUTHORITY. - 2021. - URL: <https://aruba.bynder.com/m/4e76ce98aa2ab5c6/original/ATA-ROMANCE-TOURISM-BOOK-SEP-21-low-res.pdf> (дата звернення: 24.03.2023).
16. Мальська М. П. Основи туристичного бізнесу : навч. посібн. / М. П. Мальська, В. В. Худо, В. І. Цибух. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 271 с.
17. Киженцева Ю. С. Организация свадебных туров как новый вид услуг в системе туризма// Интернет-журнал «Nauka-rastudent.ru». – No4, 2016. С. 5. – Режим доступа: <http://nauka-rastudent.ru/>
18. France Tourism Statistics and Analysis // Radical Storage [Веб-сайт]. - 2023. - URL: <https://travel.radicalstorage.com/france-tourism-statistics/#::~:~:text=Visitor%20numbers%20dropped%20by%2054.1,million%20tourists%20visited%20the%20country.> (дата звернення: 01.05.2023).
19. Генш, К. Курорты мира: справочник / Генш К. - М. : АСТ, 2007. - 347 с. - (Твой путеводитель).
20. 40+ Paris Travel & Tourism Statistics (2023) // Dream Big Travel Far [Веб-сайт]. - 2023. - URL: <https://www.dreambigtravelfarblog.com/blog/paris-travel-tourism-statistics> (дата звернення: 01.05.2023).

21. Number of visitors to the Eiffel Tower in Paris, France from 2011 to 2022 // Statista [Веб-сайт]. - 2023. - URL: <https://www.statista.com/statistics/620227/eiffel-tower-visitor-numbers/> (дата звернення: 02.05.2023).

22. Эйфелева вежа прапор франції. Історія і будівництво ейфелевої вежі цікаве і курйозне про вежі. Практична значимість ейфелевої вежі // Monster-evo [Веб-сайт]. - URL: <https://monster-evo.ru/uk/belinskijj/eifeleva-bashnya-flag-francii-istoriya-i-stroitelstvo-eifelevoi-bashni/> (дата звернення: 04.05.2023).

23. 10 Incredibly Romantic Places In Paris For Couples On A Honeymoon // Travel Triangle [Веб-сайт]. - URL: <https://traveltriangle.com/blog/romantic-places-in-paris/> (дата звернення: 06.05.2023).

24. Франция начинает рекламу своей страны под новым брендом // Интерфакс [Веб-сайт]. - 2008. - URL: <https://tourism.interfax.ru/ru/news/articles/4398/> (дата звернення: 17.05.2023).

25. Launch of the campaign "My Romantic Paris" // Paris Tourist Office official website [Веб-сайт]. - URL: <https://press.parisinfo.com/news/press-releases/press-releases-otcr/launch-romantic-paris> (дата звернення: 17.05.2023).

26. Venice - culture and romance beyond the tourist boom // Romantic Hotels & Restaurants [Веб-сайт]. - URL: <https://www.romantikhotels.com/en/romantik-blog/venedig-kultur-und-romantik-jenseits-des-touristenbooms/> (дата звернення: 01.04.2023).

27. Wedding tourism in Italy recorded double-digit growth in 2023 // Tourism Review [Веб-сайт]. - 2023. - URL: <https://www.tourism-review.com/italy-becomes-a-popular-wedding-tourism-destination-news12989> (дата звернення: 06.04.2023).

28. Cancun // Mexican Caribbean [Веб-сайт]. - URL: <https://www.mexicancaribbean.travel/cancun/> (дата звернення: 10.04.2023).

29. Puerto Vallarta Attractions // Visit Puerto Vallarta [Веб-сайт]. - URL: <https://visitpuertovallarta.com/things-to-do/attractions> (дата звернення: 10.04.2023).
30. About Bali // Icesti [Веб-сайт]. - URL: <http://www.icesti.org/about-bali/> (дата звернення: 14.04.2023).
31. Bali // New world encyclopedia [Веб-сайт]. - URL: <https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Bali> (дата звернення: 16.04.2023).
32. Bali, Indonesia // Worldatlas [Веб-сайт]. - URL: <https://www.worldatlas.com/islands/bali-indonesia.html> (дата звернення: 20.04.2023).
33. Indonesia // Britannica [Веб-сайт]. - 2023. - URL: <https://www.britannica.com/place/Indonesia> (дата звернення: 17.04.2023).
34. Soebadyo H. «Indonesian Heritage: People and the Environment» / H. Soebadyo - Джакарта: Jakarta Antar Nations Book, 2002. - 152 с.
35. Indonesia Tourism Statistics 2023 - All You Need to Know // GoWithGuide [Веб-сайт]. - 2023. - URL: <https://gowithguide.com/blog/indonesia-tourism-statistics-2023-all-you-need-to-know-5383> (дата звернення: 18.04.2023).
36. Bali Tourism Statistics Updates // Bukitvista [Веб-сайт]. - URL: <https://www.bukitvista.com/blog/bali-tourism-statistics-updates#:~:text=Bali%20aims%20to%20have%204.5,visiting%20Indonesia%20are%20from%20Russia.&text=In%20January%202023%2C%2021%2C170%20people,had%20184%2C702%20visitors%20from%20India> (дата звернення: 04.05.2023).
37. Sustainable Tourism Destination Development // Tourism for SDGS [Веб-сайт]. - 2021. - URL: <https://tourism4sdgs.org/initiatives/sustainable-tourism-destination-development/> (дата звернення: 21.04.2023).
38. Sustainable Tourism Education Development Project (Sted) // Tourism for SDGS [Веб-сайт]. - 2021. - URL:

<https://tourism4sdgs.org/initiatives/sustainable-tourism-education-development-project-sted> (дата звернення: 21.04.2023).

39. Mudana G. I. Practices of Bali Tourism Development, Threefolding, and Tri Hita Karana Local Knowledge in New Order Indonesia / G. I. Mudana // Journal of Physics: Conference Series. - 2018. - № 953. - С. 1-13.

40. Indayati L. Impact of spatial plan on the conversion of Subak rice fields and food security, in Badung and Gianyar Regencies, Bali Province / L. Indayati // IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. - 2018. - № 149. - С. 1-9.

41. Batu Bolong Temple // Lombok [Веб-сайт]. - URL: <https://www.lombok.com/attractions/batu-bolong-temple> (дата звернення: 25.04.2023).

42. Tegallalang Rice Terrace: A Charm of the Green in Ubud // Indonesia Travel [Веб-сайт]. - URL: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/bali-nusa-tenggara/ubud/tegallalang-rice-terrace-a-charm-of-the-green-in-ubud> (дата звернення: 25.04.2023).

43. Mount Agung // Indonesia Travel [Веб-сайт]. - URL: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/bali-nusa-tenggara/gunung-agung> (дата звернення: 25.04.2023).

44. About Ubud Monkey Forest // Ubud Monkey Forest [Веб-сайт]. - URL: <http://www.ubudmonkeyforest.com/> (дата звернення: 27.04.2023).

45. P. Ollivaud, P. Haxton (2019), “Making The Most of Tourism in Indonesia to Promote Sustainable Regional Development”, OECD Economics Department Working Papers, No. 1535, OECD Publishing, Paris, URL: [https://one.oecd.org/document/ECO/WKP\(2019\)4/En/pdf](https://one.oecd.org/document/ECO/WKP(2019)4/En/pdf)

ДОДАТКИ

Додаток 1

Сертифікат про участь в Міжнародному конкурсі студентських наукових робіт «Black Sea Science 2023»

CERTIFICATE OF PARTICIPATION

This is to certify that

Marharyta Khmelnytska

has participated

IN THE FIELD OF «TOURISM, HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS»
of the International Competition of Student Scientific Works
«BLACK SEA SCIENCE 2023»

ORGANIZED BY
ODESA NATIONAL UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
ODESA, UKRAINE

Head of the organizing committee
President of Odesa National
University of Technology

Bogdan IEGOROV

BSS-2023.6.19

Rector of Odesa National
University of Technology

Larysa IVANCHENKOVA

Head of the jury

Natalia DOBRIANSKA

Додаток 2

Рейс авіакомпанії Emirates

Більш екологічний вибір

Під час цього польоту виділяється на **7% менше CO₂**, ніж у середньому під час інших рейсів на цьому маршруті

	20:35 WAW	18 год. 45 хв. → 1 зупинка DXB	22:20 ⁺¹ DPS
Перевізник (частково): flydubai			
	00:05 DPS	18 год. 15 хв. → 1 зупинка DXB	11:20 WAW

Пропозицій: 3 від

\$1 133

Загалом \$2 265

Вибрати →

Додаток 3
Оренда автомобіля

Toyota Avanza

For solo, couple and small groups

USD 37
IDR 550,000

10 hours/day

[BOOK THIS CAR NOW](#)

4 persons with luggage
(max 6 without luggage)

Extra time: IDR 50.000/hour

✓ Driver

✓ Tour Consultations

✓ Fuel

✓ Parking Fees

✓ Bottled Water

Додаток 4

Проживання в готелі Mana Earthly Paradise

Тип размещения	Вмещает	Цена за 3 ночи	На ваш выбор	Выберите количество
<p>Двухместный номер с 1 кроватью или 2 отдельными кроватями</p> <p>2 односпальные кровати </p> <p> 20 кв. м Вид на сад Собственная ванная комната Бесплатный Wi-Fi</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Бесплатные туалетно-косметические принадлежности ✓ Душ ✓ Сейф ✓ Туалет ✓ Полотенца ✓ Белье ✓ Розетка около кровати ✓ Чистящие средства ✓ Плиточный/мраморный пол ✓ Гостиный уголок ✓ Вентилятор ✓ Сейф для ноутбука ✓ Помещение полностью находится на первом этаже ✓ Вешалка для одежды ✓ Сушилка для одежды ✓ Туалетная бумага ✓ Диван-кровать ✓ Антибактериальный гель для рук 		<p>US\$408</p> <p>Включено: Налог в размере 10 %, Завтрак</p>	<p> Завтрак входит в стоимость </p> <ul style="list-style-type: none"> • Оплата не возвращается Genius — вам доступна скидка • На нашем сайте осталось всего 2 номера 	<input type="text" value="0"/>

Додаток 5

Проживання в готелі Yanyan Resort Ubud

Тип размещения	Вмещает	Цена за 4 ночи	На ваш выбор
<p><u>Вилла с 1 спальней и бассейном, вид на долину.</u></p> <p>1 большая двуспальная кровать </p> <p> Вилла целиком 100 кв. м Собственная кухня</p> <p> Собственная ванная комната Собственный бассейн Балкон</p> <p> Вид на сад Вид на бассейн Вид на реку Бассейн с видом</p> <p> Кондиционер Телевизор с плоским экраном Терраса Мини-бар</p> <p> Бесплатный Wi-Fi</p> <p>Еще</p>	<p></p>	<p>US\$1411</p> <p>US\$776 ⓘ</p> <p>Входит в стоимость виллы: Налог в размере 10 % , Сбор объекта размещения за обслуживание в размере 10 % , Завтрак</p>	<p> Очень хороший завтрак включен</p> <p>✓ Бесплатная отмена вплоть до 23:59 11 февраля 2024</p> <p>✓ ПРЕДОПЛАТА НЕ ТРЕБУЕТСЯ — платите на месте</p> <p> Genius — вам доступна скидка</p> <ul style="list-style-type: none"> • На нашем сайте остался всего 1 вариант

Додаток 7

Презентація до захисту КРБ

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

Кваліфікаційна робота бакалавра
на тему «Розробка та просування індивідуального
туру на «День закоханих» на Балі»

Здобувачки Маргарити ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ

4 курсу, групи Т-44

Керівники Ганна САРКІСЯН

В'ячеслав ІВАЧЕНКОВ

Актуальність роботи обумовлена тим, що романтичний туризм є перспективним туристським напрямком, що розвивається. Аналіз свідчить, що люди готові витратити на проведення особливих подій в їхньому житті значну суму. Організація подорожей, приурочених до важливих подій, вимагає виняткового професіоналізму та володіння навичками організації від фахівців туристичної галузі, розуміння ними особливих потреб туристів.

Метою роботи є розробка індивідуального туру на «День закоханих».

Досягнення мети потребує вирішення наступних **завдань**:

- визначити особливості організації романтичних турів;
- охарактеризувати туристичні ресурси найбільш популярних дестинацій для проведення романтичних турів;
- дослідити рекреаційно-туристичний потенціал Балі;
- проаналізувати пропозиції романтичних турів, що існують на ринку;
- розробити індивідуальний тур на Балі;
- запропонувати ефективні способи просування туру.

Дослідження поняття «романтичний туризм»

- Романтичний туризм – це один із нових видів подієвого туризму, який охоплює не лише весілля за призначенням, а й пропозиції, дівич-вечори, медовий місяць, весільні річниця, оновлення обітниць.

Відомі дестинації для романтичного туризму:

Спільні риси успішних в напрямку романтичного туризму дестинацій

Сучасна і розвинута інфраструктура

Наявність природних і культурних атракцій

Професійний та досвідчений персонал

Підтримка розвитку туризму з боку держави

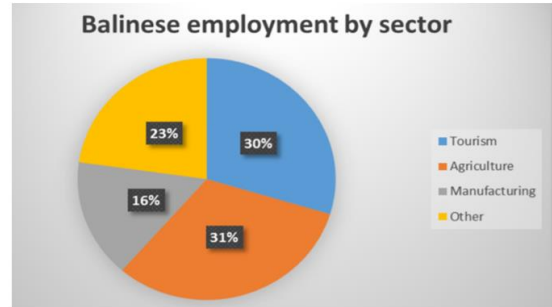
Промоція країни в напрямку романтичного туризму

АНАЛІЗ БАЛІ ЯК НАЙБІЛЬШ ПОПУЛЯРНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ ІНДОНЕЗІЇ

Балі є частиною Індонезійського архіпелагу. Провінція Балі поділена на дев'ять регентств зі столицею – Денпасар. Традиційною галуззю балійської економіки є сільське господарство. Системоутворюючою галуззю економіки Балі в даний час є туризм.

Карта Балі з туристичними атракціями

Розподілення робочих місць на Балі за секторами, 2021 р.

(Сільське господарство – 31%, туризм – 30%, виробництво – 23%, інше – 23%)

Туристичні ресурси: пляжі

Кута

Джимбаран

Улувату

Green Bowl

Паданг Паданг

Келінгкінг

Туристичні ресурси: храми

Лемпуанг Лухур

Танах Лот

Сарасваті

Гунунг Каві

Храм Улувату

Улун Дану Бератан

Туристичні ресурси: природа

Рисові тераси Джатилуві

Водоспад Тукад Сепунг

Ліс мавп в Убуді

Гора Батур

Каньйон Беджи Гуванг

Гарячі джерела Тойа Девася

Туристичні ресурси: культура

Тканина ендек

Танець Кечак

Село Сідемен

Різьба по дереву з села Мас

Фестиваль Галунган

Ритуал Кананг Сарі

Порівняння маршрутів островом Балі

Назва компанії	«Goway»	«Exotic Voyages»	«The Seven Holiday»
Кількість днів	10	10	8
Категорія готелів	5*	5*	4*
Місця подорожі	Нуса-Дуа, Убуд, Улувату	Убуд, Сідемен, Нуса-Дуа, Нуса-Пеніда	Кандідаса, Санак, Національний парк Західного Балі, Пурі Даджума
Головні атракції	Храм Танах-Лот, Храм Тірта Гангга, гора Агунг, село Тегал Лінгах, храм води Улун Дану, пляж Пандава, бухта Паданг	Водоспад Тегенунган, Мавпячий ліс, традиційний арт-ринок, кавова плантація, тераси Тегалаланг, храм Гунунг-Каві-Себату, село Мас, парк слонів, храм Пура Бесаких	Село Мундук, храм води Тірта Ганга, храм Лемпуянг, храм Брахма Віхара, гавань Лабуан Лаланг, острів Менджанган,
Романтичні заходи	Спа-сафари, балійський масаж, круїз	Вечеря під зірками, романтична вечеря біля храму, балійський масаж	Сніданок із келихом ігристого вина у приватній альтанці, романтична вечеря при свічках на пляжі, балійський масаж, пляшка вина або два свіжих кокоса
Харчування	Щоденний сніданок (крім першого дня), два обіди, одна вечеря	Повний пансіон	Сніданки (крім першого дня), дві вечері, один сніданок
Що включено	Індивідуальний трансфер до аеропорту прибуття та від'їзду, індивідуальний трансфер між Південним Балі та Убудом, проживання в трьох готелях, екскурсії	VIP зустріч в аеропорту після прибуття, індивідуально розроблений маршрут, приватний автомобіль та місцеві гіді, проживання в чотирьох готелях, всі вказані рейси за маршрутом, цілодобова підтримка за викликом	Розміщення у готелях, дві романтичні вечері при свічках, романтичний сніданок на пляжі, традиційний балійський масаж, екскурсії, індивідуальний трансфер до аеропорту, трансфер між готелями, професійний англомовний гід під час оглядових екскурсій, вхідні квитки в усі зазначені в програмі місця
Що включено не	Туристичне страхування, міжнародні та внутрішні авіаквитки та квитки, їжа та напої, які не вказані прямо як включені, чайові, факультативні екскурсії, предмети особистого характеру, візовий збір	Туристичне страхування, міжнародні авіаквитки, факультативні екскурсії, предмети особистого характеру, візовий збір	11% податок, міжнародні авіаквитки, візові збори, харчування, не зазначене в маршруті, ранній заїзд в готель і пізній виїзд, особисті витрати, туристичне страхування, будь-які послуги, не зазначені в маршруті
Ціна за день	371 дол. США	425 дол. США	245 дол. США
Вартість	3711 дол. США	4252 дол. США	1960 дол. США

Розробка туру «Романтична втеча на Балі»

- Тривалість: 9 днів/8 ночей
- Кількість осіб: 2
- Місце початку та завершення обслуговування: м. Варшава, Польща
- Вид туризму: рекреаційний з елементами культурно-пізнавального

Міста маршруту, відстань та час між ними

Назва міста	Відстань між найближчими пунктами	Час переміщення	Сумарна відстань	Сумарний час
Денпасар (Нгурах-Рай)	-	-	-	-
Убуд (готель Mana Earthly Paradise)	37 км	80 хв	37 км	1год 20хв
Убуд (готель Yanyan Resort Ubud)	10 км	18 хв	47 км	1год 38хв
Денпасар (Нгурах-Рай)	28 км	40 хв	75 км	2год 18хв

Програма туру

День подорожі	Дата	Час	Активності
1	09.02.2024	20:35	Виліт з Варшави
2	10.02.2024	22:20 23:20	Прибуття в Денпасар Трансфер до готелю
3	11.02.2024	00:40 12:00 14:00	Прибуття та заселення в готель «Mana Earthly Paradise» Романтична велопрогулянка через рисові тераси Джатилуві Пікнік серед джунглів
4	12.02.2024	7:00 14:00	Експерсія в село Сідемен, місцевий ринок, традиційний обід Майстер-клас з виготовлення срібних прикрас
5	13.02.2024	12:00 -	Переселення до «Yanyan Resort Ubud» Вільний день для відпочинку та довільних занять
6	14.02.2024	9:00 11:00 15:00 19:00	Сніданок на плаваючому підносі у готелі Експерсія на кавову плантацію, кулінарний майстер-клас Романтична вечеря під зірками
7	15.02.2024	11:00 19:00	Експерсія «Романтичний південь Балі» (Парк птахів, Water Blow, храм Пура Лухур Улувату, пляж Паданг Паданг) Вечеря в Sunset Beach Bar & Grill
8	16.02.2024	09:00 14:00 15:30	Експерсія східним узбережжям острова (пляж з вулканічним чорним піском, палац Таман Уджунг, шоколадна фабрика та майстер-клас) Обід в ресторані Warung Batas Kota озеро Данау Йе Малет
9	17.02.2024	- 20:00 11:20	Вільний день Трансфер до аеропорту Прибуття в Варшаву

Розрахунок вартості туру

Послуга	Ціна (USD)
Переліт	2266
Авто з водієм протягом усього туру	333
Проживання в «Mana Earthly Paradise» (3 ночі) зі сніданками	408
Проживання в «Yanyan Resort Ubud» у віллі с басейном (4 ночі) зі сніданками	776
Велопрогулянка з гідом	100
Пікнік	50
Відвідування села Сідемен та обід	52
Майстер-клас з виготовлення прикраси зі срібла	60
Сніданок на плаваючому підносі	47
Вхід на кавову плантацію та дегустація	28
Кулінарний майстер-клас в «Yanyan Resort Ubud»	45
Романтична вечеря	70
Вхідний квиток в Парк птахів	14
Вхідний квиток Water Blow	3
Вхідний квиток в храм Пура Лухур Улувату	6
Вхідний квиток на пляж Паданг Паданг	2
Вечеря в sunset beach bar and grill	40
Відвідування палацу Таман Уджунг	10
Квитки на шоколадну фабрику	34
Обід в ресторані «Warung Batas Kota»	30
Оренда човника на озері Данау Йе Малет	2
Гід-екскурсовод (3 дні)	315
Страховання	20
Комісія туристичного агентства (20%)	942
Всього за 2 особи	5653
За 1 особу	2826
Ціна за день	353

Просування створеного туру

Рекламний буклет туру «Романтична втеча на Балі»

**РОМАНТИЧНИЙ ТУР
НА БАЛІ**

НЕЗАЙМАНА ПРИРОДА
Дикі джунглі, вулканічні озера, численні водоспади, гірські вершини, парки з різноманітними тваринами та сади, безкраї рисові тераси створюють атмосферу для вашого усамітнення.

УНІКАЛЬНА КУЛЬТУРА
Духовне життя і релігія, храми, давні ремесла і мистецтво, місцеві звичаї та ритуали, автентичні Балійські села, ринки, іжа й одаг - все це стане частиною вашої романтичної подорожі.

НАЙКРАЩІ ПЛЯЖІ
Піщані пляжі з білосніжним дрібним піском чи з вулканічним чорним гравієм чи скелясті, де хвилі розбиваються о берегову лінію, спокійні або з хвилями для занять серфінгом — на Балі ви знайдете пляж на будь-який смак.

РОЗКІШНІ ГОТЕЛІ
Ви проживатимете в двох чудових готелях «Maha Earthly Paradise» та «Yanyan Resort Ubud», де на вас чекають романтичні сюрпризи, вечери наодинці та СПА-процедури.

ТУР НА ДВОХ:

- Міжнародний переліт
- Проживання в двох готелях
- Приватний автомобіль з водієм
- 4 екскурсійні програми
- 3 майстер-класи
- Гід-екскурсовод
- Шодовні сніданки
- Романтичні вечери
- Туристичне страхування

5605\$

Зробіть своїй коханій людині незабутній подарунок та проведіть особливе для вас свято в найромантичнішій подорожі на Балі.

Висновок

- Були розглянуті поняття та класифікації видів подієвих турів, запропоновано доповнення до існуючих класифікацій;
- Були вивчені особливості організації романтичних турів;
- Проаналізовані туристичні дестинації, які відомі як місця для романтичного туризму, та виявлені їхні спільні риси;
- Був проведений аналіз потенціалу острову Балі для організації романтичних турів. Виявлено, що індустрія туризму на Балі є добре розвинуеною, рівень матеріально-технічного розвитку є високим;
- У рамках випускної кваліфікаційної роботи був розроблений індивідуальний тур на «День закоханих» на Балі тривалістю 9 днів/8 ночей;
- Запропоновані шляхи просування створеного туру через мережу Інтернет. Для цього була визначена цільова аудиторія туру, способами просування пропонується обрати власний веб-сайт, соціальні мережі та персоналізовані повідомлення.

Поставлені завдання виконані, мета випускної кваліфікаційної роботи досягнута.

Додаток 8

Перевірка тексту на плагіат

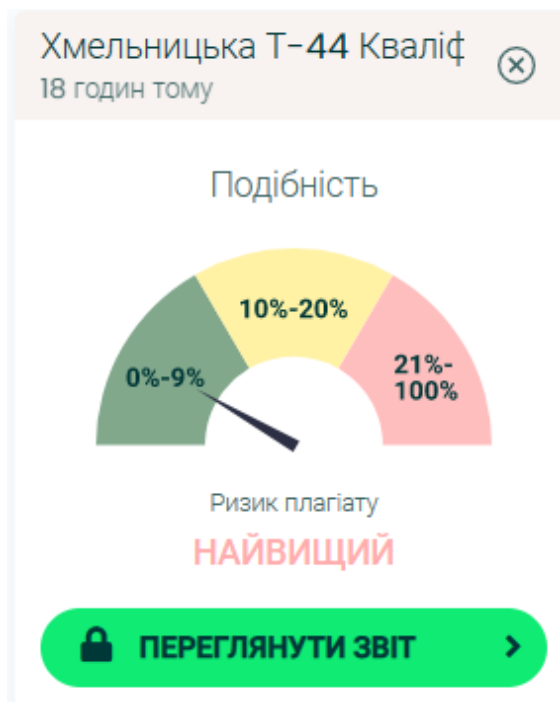
Кваліфікаційна робота бакалавра.

Тема: «Розробка та просування індивідуального туру на «День закоханих» на Балі»

Засіб перевірки plag.com.ua

Унікальність по фразам > 30 %

Унікальність по словам >30 %

Керівники: _____

Ганна САРКІСЯН

В'ячеслав ІВАЧЕНКОВ

Здобувачка: _____

Маргарита ХМЕЛЬНИЦЬКА